

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1895. Andra Kammaren. N:o 14.

Måndagen den 11 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Ordet lemnades på begäran till

Herr Höjer, som yttrade: Herr talman, mine herrar! Ehuru jag i lördagens aftonplenum deltog i de båda voteringarne öfver punkt 1, mom. a) i bevillningsutskottets föreliggande utlåtande och dervid i hufvudvoteringen, tvungen af omständigheterna, afgaf min röst för den mening, som blef kammarens beslut, inlägger jag likväl härmed mot detta beslut äfvensom mot kammarens beslut i punkt 1, mom. e, min uttryckliga reservation. Jag anser, att kammaren bort för sin del biträda herr Bromées i utskottets betänkande gjorda yrkande och sålunda lemna åt Första Kammaren i främsta rummet ansvaret och äran af hvarje definitiv förhöjning i de tullsatser, som voro gällande före den 5 januari 1895.

Häruti instämde herrar *Kardell* och *Hahn*.

§ 2.

Herr talmannen anmälde till fortsatt behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 2, angående vissa ännu oafgjorda delar af tullbevillningen; dervid i ordningen förekom

Punkten 1, mom. g).

I motion, n:o 118, inom Andra Kammaren hade herr *P. Norberg* åter förnyat sitt vid de två senaste riksdagarne afslagna yrkande, att Riksdagen ville besluta, att spanmål, malen och omlen, alla slag, samt fläsk, må få tullfritt till riket införas öfver *Funäsdalen*. *Ang. tullfri införsel öfver Funäsdalen af spanmål.*

Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spannmål.

Under förevarande moment hemstälde emellertid utskottet, att motionen, i hvad den afsåge artikeln spannmål, icke måtte bifallas.

(Forts.)

I afgifven reservation hade deremot herrar *Fredholm* från Stockholm, *Olsson* i Sörnäs, *Bokström*, *Bromée* och *Hahn* hemställt, att motionen i förevarande del måtte bifallas.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Norberg: Herr talman, mine herrar! Då jag är fullt förtrogen med de svåra förhållanden, under hvilka befolkningen i Herjeådalen har att kämpa för sin tillvaro, och de försakelser denna befolkning måste underkasta sig i brist på tidsenliga kommunikationer, har jag vågat att äfven för denna Riksdag framföra detta folks anhållan om tullfrihet för spannmål och fläsk.

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande från 1893, hvar till det hänvisar, också funnit min motion härom vara både billig och behjertansvärd; men det oakadt har utskottet ändå icke kunnat tillstyrka bifall till densamma. Skälet härtill, ehuru omotiveradt, torde i alla fall hufvudsakligen ligga deruti, att bifall till motionen skulle vålla ett undantag i tulltaxan. Men till sina säregna förhållanden utgör ju äfven Herjeådalen ett undantag gent emot Sveriges öfriga landskap. Så t. ex. är Herjeådalen, som allmänt bekant, Sveriges onekligen fattigaste och magraste landskap. Långt efter det full sommar inträdt i de sydligare delarne af Sverige, är marken i Herjeådalen snöhöljd och vattnen betäckta med is. Ännu i slutet af maj äro sjöarne i regeln körbara, och det har äfven händt, att man ännu i slutet af juni kunnat passera sjöarne med fordon. Först i juli inträder den verkliga sommaren i Herjeådalen. Den räcker till slutet af augusti eller i lyckligaste fall till midten af september och är alltid åtföljd af frostnätter, som oftast äfven af snö. Ingenstädes i Herjeådalen kan ens under goda år produceras spannmål tillräckligt för det egna behovet, och inom flere socknar derstädes hafva frostnätterna omöjliggjort all spannmålsproduktion; det enda som der kan odlas är, förutom rofvor, små kvantiteter potatis, som under goda år uppdragas i bergskrefvor och andra för plogen otillgängliga ställen, der skydd finnes för nattfrost och fjellstormarne. Inklämdt mellan höga fjell är Herjeådalen afstängd från all förbindelse med både inre och yttre sjöfart, saknar jernväg, på de flesta ställen äfven körbar landsväg, och till följd deraf bedrivs der heller ingen industri. Hela behovet af brödföda måste under alla förhållanden inköpas från utlandet eller från Rörås i Norge, hvarifrån den måste fraktas hem på obanade vägar på så sätt, att vintertiden brädlappartrögor, som de kallas, bindas under hästens fötter, så att han icke skall sjunka i den djupa snön,

och sommartiden så, att mjölsäcken lägges på hästryggen. I fraktkostnad för 100 kg mjöl från Rörås till hemmet får man på många ställen i Herjeådalen betala 12 kr. 50 öre och ibland till och med ännu mera. Och dertill kommer, att man i Rörås måste betala för samma qvantitet mjöl 2 kr. 50 öre à 3 kr. mer än hvad det kostar i Trondhjem. I brist på medel att köpa för, finnes i Herjeådalen på många ställen, hos ett mycket stort antal familjer högst sällan annat bröd än sådant, som beredes af en blandning af rågkli, småpotatis, rofkål och dylikt, eller af frusna kornax, malda till mjöl. Men det händer rätt ofta, att äfven sådant bröd saknas och man måste nöja sig med litet mjölk och rofvor, kryddade med salt, eller potatis, i fall sådan finnes — kan en sillbit erhållas derjente, är måltiden förträfflig.

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spannmål.
(Forts.)*

Men äfven ladugårdsskötseln, ortens hufvudnäring, bedrifves i Herjeådalen under de största svårigheter. Höet måste till största delen hemtas från ofta flere mil från bostaden belägna starrängar, och höbergningen omintetgöres ej sällan genom tidiga snöfall. Det smör, som produceras för afsalu, måste på grund af de svåra kommunikationsförhållandena gömmas länge, innan det kan föras i marknaden, hvarigenom det, såsom sekunda vara, endast betingar ett lågt pris.

Mine herrar! Det torde alltså villigt medgifvas, att så svåra förhållanden som de, under hvilka befolkningen i Herjeådalen lefver, sakna åtminstone till största delen motstycke i Sveriges öfriga landskap. Derför måste ju ett undantag i tullagstiftningen för Herjeådalen äfven blifva högst nödvändigt.

Om det för andra lyckligare lottade landsdelar, der befolkningen har sin förnämsta utkomst af jordbrukets afkastning, kan vara en fördel, att lifsförnödenheterna stiga i pris, så är deremot detta för Herjeådalens fattiga befolkning uteslutande en olycka, och denna så mycket hårdare, som på grund af de lokala förhållandena de utifrån inköpta lifsmedlen under alla förhållanden i Herjeådalen måste ställa sig betydligt högre än på andra orter. Äfven då i landet för öfrigt spannmålsprisen stå ovanligt lågt, råder dock i Herjeådalen alltid hvad man annorstädes skulle kalla dyr tid, för att icke säga hungersnöd.

Kan det väl vara obefogadt, om en befolkning, som lefver under sådana förhållanden och som i lika mått som rikets öfriga inbyggare får bära den växande skattebördan i öfrigt, vågar an hålla åtminstone om den lindring, att dess outhärliga födoämnen må få införas skattefritt? Må man besinna, att med den nu åsatta mjöltullen endast fraktkostnaden och tullafgiften för 100 kg mjöl på många ställen i Herjeådalen skulle uppgå till icke mindre än 18, 19 à 20 kronor, samt att dertill befolkningen måste i Rörås betala ett inköpspris för sjelfva varan, hvilket är högre än på andra orter.

Men utskottet har emellertid sökt göra gällande, att, huru

*Ang. tullfri
införsel öfver
Femåsdalen
af spannmål.
(Forts.)*

billig min begäran än är i och för sig, den likväl icke skulle kunna bifallas, därför att derigenom befolkningen i andra orter skulle kunna förledas att komma med samma begäran, som då blefve svår att afvisa. För min del betvivlar jag högligen, att någon annan ort finnes i Sverige, der man samtidigt lefver under så svåra förhållanden, är så afskuren från samfärdseln med det öfriga landet och så af naturförhållandena hänvisad att anskaffa de oundgängligaste födoämnen från främmande land. Men om någon sådan ort verkligen finnes och om, liksom i Herjeådalen, tullbeskattningen kan der borttagas utan att medföra någon fara för Sveriges skyddade näringar, hvar skulle väl egentligen fara ligga uti att bevilja en anhållan härom? Enda effekten blefve ju en obetydlig minskning i statens tullinkomster, hvilken väl så mycket lättare borde kunna bäras, som de här afsedda tullarne icke äsatts i syfte att skaffa staten inkomster. Icke heller bör man hysa fruktan för att Herjeådalens befolkning, om denna frihet beviljades, skulle framkomma med ytterligare kraf på andra likartade lättnader. Denna befolkning är icke van att hemta några lyxartiklar från utlandet; den har små behof och är nöjd, om den med det oundgängligaste kan få lifnära sig på den fäderneärfda torfvan.

Utskottet har äfven förmenat, att åt Herjeådalen är redan beviljad en afsevärd fördel genom mellanrikslagens bestämmelse, att vid resa öfver landgränsen mellan Norge och Sverige norsk spannmål får införas tullfritt till hvilken kvantitet som helst och annan spannmål, af omalen 150 och af malen 100 kg. Men af dessa medgifvanden har befolkningen i Herjeådalen i sjelfva verket mycket ringa gagn. Norsk spannmål kan icke erhållas i Rörås. Norge är i allmänhet icke något spannmålsproducerande land, och särskildt det nordenfjeldske Norge har icke alls någon spannmål att afyttra. Hvad åter beträffar den utländska eller icke-norska spannmålen, gäller som bekant den bestämmelsen, att de medgifna kvantiteterna få tullfritt införas endast om den, som skall hafva spannmålen, sjelf är med lasset.

I följd häraf kan väl medgifvandet vara till något gagn för dem, som icke bo längre bort än en 2 à 3 mil från riksgränsen. Men i dessa obygder bo icke flere än 6 à 7 familjer. För den öfriga befolkningen är deremot medgifvandet, som väl lätt bör inses, utaf mycket ringa, om ens något gagn.

Ur skyddssynpunkt kan väl icke rimligtvis någon befogad betänklighet mot denna min begäran uppställas. För de svenska producenterna af spannmål och fläsk spela tullförhållandena i Herjeådalen ingen som helst roll. Genom att der beskatta lifsmedel kan dessas pris i det öfriga Sverige icke stegras med ett enda öre. Genom att medgifva tullfrihet i Herjeådalen kan icke heller någon konkurrens uppstå för vare sig jordbrukarne eller qvarn-
egarne i det öfriga Sverige. Samma skäl, som tvingar befolkning-

gen i Herjeådalen att köpa sitt mjöl och fläsk i Norge, omöjliggör någon import öfver Funäsdalen af dessa födoämnen till det öfriga Sverige. De stora afstånden — från Rörås till Ljusdal är det 34 mil — afstånga all samfärdsel i sådant syfte. Detsamma säger ock tullbetjeningen i Funäsdalen uti ett afgifvet intyg, som jag skall be att få uppläsa. Det lyder: Undertecknade få härmed intyga: »att de personer, som trafikera härvarande tullplats för forsling af varor från Norge, äro med få undantag bosatta i Hede pastorats socknar, att inbyggarna i Herjeådalens öfriga socknar ej anse sig fördelaktigt att i följd af den långa transporten hemforsla varor från Norge, att någon import öfver Funäsdalen till Dalarne eller Jemtland ej förekommer, dels till följd af det långa afståndet, och dels därför att myrar och fjell sträcka sig milsvidt söder och norr ifrån de odlade trakterna kring öfre Herjeådalens enda landsväg, samt att vi ej hafva skäl misstänka, att olaglig varuforsling i handelsafsigt af någon betydenhet öfver Funäsdalen under senare år förekommit.»

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spanmål.
(Forts.)*

Det är undertecknad af tullinspektoren på stället, Pihlgren, och af två tullvaktmästare, Christiansson och Björklund.

Såsom ett än ytterligare stöd för omöjligheten af att spanmål och fläsk kunna tagas in öfver Funäsdalen i afsigt att föras till andra delar af riket än Herjeådalen, vill jag be att till sist få berättas om en händelse, som tilldrog sig i öfre Herjeådalen för ett par år sedan. I förbigående vill jag dock erinra, att händelsen är i sitt slag ingalunda enastående derstädes och kan därför på sitt sätt äfven tjena som kulturbild för orten. Det var nemligen i december månad år 1892 som 7 eller 8 familjefäder i Storsjö, deribland två söner till en enka, måste ut och skaffa sig mat och brödföda. För att slippa erlægga tull för sina mjölsäckar, hvartill de ock för öfrigt saknade penningar, foro de denna gång icke till Rörås, utan ville göra ett försök med att resa öfver Jemtlandsfjellen in till Östersund. Dit hade de 10 eller 11 mil, deraf 6 å 7 mil öfver öppet fjell, och på denna senare sträcka fins ingen människoboning. Herrarne torde allt för väl finna, att ingen människa skulle vilja företaga en dylik resa, om icke nöden tvingade dertill. Men tränad i mödor och försakelser, som denna befolkning är, bundo de trögarne under hästfötterna och begäfvos sig åstad, allt i hoppet att få återkomma med en julpresent åt de sina, om också blott i form af mat. Men resan gick ej efter beräkning. Komna upp på de stora Oviksfjellen, ansattes de af en snöstorm så svår, att två af sällskapet förlorade sina hästar och fyra personer blefvo mer eller mindre svårt frostsakade. Och den nämnda enkan, som säkerligen också hoppades få någon liten present af sina söner, då de återkommo ifrån stadsresan, fick också en sådan, men dock af helt annat slag, än hon hade väntat. Hon — arma moder — återfick den ene sonen visser-

Ang. tullfri igen vid lif, men med förfrusna lemmar. Och den andra sonen
 införsel öfver återfick hon i form af ett stelfruset lik.
 Funäsdalen Herr talman! Jag yrkar afslag å utskottets hemställan och
 af spanmål. bifall till min motion.
 (Forts.)

Herr Bromée: Herr talman, mine herrar! Då en väsentlig förhöjning af tullen å malen och omalen spanmål nu synes förestå, kan jag icke finna annat, än att motionärens framställning i det här fallet nu är mycket mera berättigad, än den varit förut. Rörande de af motionären framhållna säregna förhållandena i Herjeådalen kan man väl icke annat än medgifva, att hans beskrifning i det fallet är riktig; och jag är öfvertygad om, att om hvar och en ledamot i denna kammare kände förhållandena lika väl som motionären och äfven i någon mån jag, skulle kammaren utan tvekan bifalla det förslag motionären framlagt, nemligen en rätt till fri införsel af spanmål till Herjeådalen. Jag skulle varit tveksam i att gå med motionären i hans begäran, om Herjeådalens läge varit sådant, att hela landskapet i likhet med den södra delen deraf, hvarest finnes någon möjlighet att odla spanmål, hade kunnat begagna sig af den föreslagna fria spanmålsinförseln. Men förhållandet är verkligen icke sådant. Det blir alldeles för långt att frakta spanmål från Rörås öfver Funäsdalen till södra delen af Herjeådalen; det kan icke gå för sig. I södra delen af Herjeådalen odlas dock något spanmål, och der finnes möjlighet att odla. Men i den vestra delen af Hede tingslag, finnes ingen möjlighet till spanmålsodling, och der sås icke en kappe säd annat än möjligen till grönfoder. Då därför folket, som bor i dessa trakter, begär att få fri införsel och under alla omständigheter måste taga sitt brödsädsbehof öfver Norge, anser jag att detta är en rimlig begäran och att det icke kan vara någon fara för svenska jordbruket i öfrigt — om man nu går ut från den synpunkten att jordbruket bör skyddas — om denna begäran beviljas. Och jag vill ej tro att det skydd, som skulle komma från denna fattiga del af Herjeådalen, skall behöfva tagas i anspråk för jordbruket i de mera lyckligt lottade delarne af vårt land; jag vill förmoda, att de stora och präktiga jordbruken i mellersta och södra delarne af landet skola radda sig, om de icke skulle få skydd från en trakt, som icke kan odla spanmål. Det är med afseende särskildt fäst vid dessa förhållanden och i full öfvertygelse om att den föreslagna fria införseln icke skall kunna missbrukas, ty afstånden och de naturliga gränserna borga därför, som jag ytterligare lägger kammaren denna fråga på hjertat. Om kammaren varit i tillfälle att höra och se den skrifvelse, som tulltjenstemännen i Funäsdalen lemnat motionären, i hvilken skrifvelse dessa tjenstemän intyga, att missbruk af en fri införsel af spanmål till följd af de långa afstånden — icke är möjligt, så skulle säkert ingen tveka att gå med på det förslag

motionären framställt. Jag skall till följd deraf, herr talman, yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt och bifall till herr Norbergs motion och min med fleres reservation.

*Äng. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spannmål.*

(Forts)

Häruti instämde herrar *Fredholm* från Stockholm, *Bokström*, *Höjer*, *Wavrinsky*, *Berg*, *Johansson* från Stockholm, *Hammarlund*, *Mankell*, *Fjällbäck*, *G. Ericsson* från Stockholm, *Aulin*, *Larsson* i Berga, *Hammarström*, *Persson* från Arboga, *Nordin* i Sättna, *Eriksson* i Qväcklingen och *Norman*.

Herr Forsell yttrade: Hvarje gång motionären i denna kammare å den fattiga befolkningens i Herjeådalen vägnar hänvänt sig till landets mera lyckligt lottade befolkning med bön om befrielse från oskäligen tullskatt å lifsförnödenheter, så har jag alltid stått på hans sida och jag har sökt i den mån jag kunnat att biträda honom. Äfven i dag vill jag höja min röst så kraftigt jag kan för att understödja hans väl befogade motion, att man icke måtte i onödan betunga dessa fattiga menniskor. Efter de upplysningar vi fått om den trakt, för hvilken motionären nu uppträdt, lär den vara sådan, att deröfver icke någon spannmål från Norge kan med fördel införas för att sedan försäljas till öfriga delar af landet, och då tycker jag att landets protektionistiska befolkning kan vara till freds.

Nu säger man, att det undantag motionären begär skulle vara farligt, och att man icke bör skapa något dylikt prejudikat, ty då rifver man håll på det protektionistiska systemet, och så ramlar det helt och hållet. Skall man då för att bevara detta system låta en del af vårt folk lida nöd? Jag kan icke gilla en sådan princip. Vi veta att det fins ingen regel utan undantag, och om någonsin ett undantag bör göras, så är det här. Jag fick en gång, då jag från denna plats talade för detta folk, det svaret att, om de kunde betala det priset för råg, som gälde der uppe utan tull, så kunde de också dertill betala tullen 1 krona 25 öre. Nu gäller det icke en tullsats af en krona 25 öre, utan en ganska afsevärd summa, och jag hoppas därför att icke nu få samma svar. Det är här fråga om att för befolkningen uti en af landets sämst lottade trakter efterskänka en brödsfatt, som af större delen af landets befolkning anses oberättigad. Det bör därför icke förundra någon, om vi, som hysa denna åsigt, vilja nu, då vi veta att befolkningen i denna del af vårt land så väl behöfver denna eftergift, höja vår röst för att hjälpa dem. Jag vädjar därför till kammaren i denna befolknings namn, en befolkning, som jag icke känner, men som har blifvit skildrad för oss af motionären på ett sådant sätt att, om det fins hjerta i bröstet på Er, I nu bören lyssna till klagoropen från dessa fattiga bygder.

Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spanmål.
(Forts.)

Med herr Forsell förenade sig herrar *Sälling, Eriksson i Bäck, Andersson i Upsala, Olsson i Mårdäng, Wikström, Andersson i Lysvik, Odhner, Wallbom, Erikson i Odensvi, Eklundh från Lund, Thor, Lundström och Ström.*

Herr Ljungman: Med anledning af den föreliggande frågan vill jag fästa uppmärksamheten på, att man såväl i Tyskland som Österrike-Ungern har vissa undantag med hänsyn till tullområdena af likartad beskaffenhet med det herr Norberg föreslagit; men jag tror att, om motionären vill vinna framgång för sitt förslag, han bör nöja sig med hemställan om en skrifvelse till Kongl. Maj:t, på det att Kongl. Maj:t måtte utreda saken och inkomma med förslag i ämnet, ty jag håller före, att det är omöjligt för Riksdagen att utan föregående utredning bevilja ett sådant undantag. Jag är rädd för att eljest anspråken på dylika undantag skulle blifva allt för många, och det inser kammaren lätt, att Riksdagen icke gerna kan verkställa den utredning, som är nödvändig för att kunna bevilja ett sådant undantag.

Herr Hahn: Det visade sig tydligt under motionärens anförande, huru litet man i denna kammare är tillgänglig för skäl, då det gäller tullagstiftning. Det var icke många af oss, som uppmärksammade hvad han sade, men det oaktadt anser jag denna sak vara så behjertansvärd, att jag för min del vill sluta mig till motionärens yrkande.

Herr Olsson i Sörnäs: Jag skulle gerna kunna afstå från ordet, då jag har mitt namn bland dem, som reserverat sig mot utskottets hemställan, men jag vill dock be att få förklara att jag på de skäl, som uttalats af motionären och af herr Bromée i dag ytterligare betonats, till alla delar instämmer med dem. Jag gör det så mycket hellre, som äfven jag bor i en ort, der jag dagligen åtminstone ser fjellen, och ehuruval jag icke behöft göra sådana besvärliga resor, som af motionären beskrifvits, så vet jag dock, att det ej är någon leksak att draga sig fram på obanade vägar och stigar, der man till och med kan få hamna i vilda skogen utan att kunna anträffa någon menskelig boning.

Jag skall icke upptaga kammarens tid längre, utan ber att få yrka bifall till motionen.

Herr Hammarskjöld: Änskönt jag är protektionist och såsom sådan röstat för de högre tullarne, kan jag icke låta bli att ställa mig på motionärens sida. Jag vet icke, om det skall vara en bestämd regel, att man aldrig skall få göra något undantag. På den tiden jag gick i skolan hette det: ingen regel utan undantag, och det kan väl få gälla äfven i detta fall.

Jag kan för min del icke förstå, att det skall kunna göra Sveriges rike i öfrigt den allra ringaste skada, om herjeådalin-garna få tullfrihet för dessa lifsförnödenheter, då de lefva under så säregna förhållanden. Då det, såsom i motionen visats, från Funäsdalen till närmaste svenska jernvägsstation är 26 $\frac{1}{2}$ mil, så är det otänkbart, att på den vägen kan införas någonting ut-*Ang. tullfri införel öfver Funäsdalen af spannmål.* öfver invånarnes eget behof. (Forts.)

Såsom sagdt, jag är väl protektionist men framför allt meniska, och jag kan icke se denna saken ur annat än humanitets-synpunkt och på den grunden önskar jag bifall till motionen.

Häruti instämde herrar *Petri, Truedsson, Zetterstrand* och *Ramstedt*.

Herr Elowson: Jag har tillåtit mig begära ordet med anledning af ett yttrande från göteborgs- och bohuslänsbänken, deruti det ifrågasattes, att man skulle i stället för att fatta beslut i det af motionären föreslagna syfte aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t för att begära utredning om lämpligheten och möjligheten af denna undantagsbestämmelse. En sådan skrifvelse kan ju icke komma till stånd vid denna riksdag, och hvad Riksdagen vill och önskar i berörda afseende lärer Kongl. Maj:t få sig be-kant lika väl genom ett beslut i frågan som genom en skrifvelse. Det synes mig därför, som om ett beslut i saken skulle hafva en lika kraftig verkan som en skrifvelse.

Beträffande sjelfva hufvudsaken, finner jag skälen för den föreslagna undantagsbestämmelsen behjertansvärda, hvadan jag, herr talman, anhåller att få förena mig med dem, som yrkat bi-fall till motionärens förslag.

Herr Näslund: Jag skulle mer än gerna hafva instämt uti motionärens yrkande, men i likhet med herr Ljungman anser jag, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning torde vara mera på sin plats, ty det är icke endast inom Herjeå-dalen, som förhållandena äro sådana, som motionären framställt, utan äfven inom stora delar af Norrbotten och Vesterbotten.

Till följd deraf vill jag instämma med dem, som yrka på en skrifvelse.

Herrar *Schödén* och *Öberg* förklarade sig instämma med herr Näslund.

Herr Petersson i Runtorp: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga, ty att motionären vill tala för sin motion det ligger ju i sakens natur, men då så många uppträdt och in-stämt med honom, kan jag icke underlåta att säga några ord.

Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen.
af spannmål.
(Forts.)

Jag vill då hemställa till kammarens ledamöter, om det är någon rim och reson i att på detta sätt skapa ett nytt Norge midt i vårt land. Hafva vi icke nog af det Norge, vi redan hafva genom mellanrikslagen utan att behöfva skapa ett nytt? Detta är enligt min tanke ett tillräckligt skäl för att icke gå motionärens önskningsar till mötes, huru gerna man än kunde vilja det. Det är detta jag velat säga, och jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I det skick motionärens förslag nu föreligger är det ju alldeles orimligt och omöjligt att bifalla. Jag har icke kunnat underlåta att säga detta, äfven om jag skulle få alla frihandlarne på halsen, hvilket jag ju i allt fall redan har.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman, mine herrar! Jag har begärt ordet med anledning deraf att ett par ledamöter af kammaren ansett, att denna fråga först borde utredas. Jag vill därför omnämna, att inom utskottet det icke fans någon ledamot, som ej ansåg frågan vara fullständigt utredd, och om de herrar, som här yrkat på utredning, endast läsa motionen, så skola de mycket väl kunna finna, att det icke är någon risk att antaga den.

Det enda skäl, som anförts emot motionen, var ett principielt skäl, och då man icke har något annat, så synes det mig, som om billighetsskålen borde få anses starkare än principen, och med anledning deraf skall jag yrka bifall till motionen.

Herr *Anderson* i Hasselbol instämde häruti.

Herr Sjö: Jag medgifver villigt och gerna, att det kan finnas skäl, som tala för motionärens förslag, men jag hemställer till herrarne, om det skulle vara lämpligt att bifalla detta förslag i det outhärdliga skick, hvori det nu föreligger. Jag tror icke, att det vore klokt, ty efter alla de uttalanden jag hört om Norrland, tror jag att befolkningen på flera ställen der skulle kunna anses vara lika berättigad att få tullfritt införa lifsförnödenheter som den ort, om hvilken motionären talat. Detta är ett så talande skäl för mig, att, huru gerna jag än skulle vilja gå motionärens önskningsar till mötes, jag dock icke kan det. Vi få icke låta känslornas svallning och det tal om bevekande omständigheter, som här förts, vara bestämmande, utan vi måste äfven se till sjelfva saken, att den blir utredd såsom sig bör.

Hade motionären, såsom herr Ljungman yttrade, föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning, och Kongl. Maj:t sedan framlagt ett fullständigt förslag, då hade man kunnat taga frågan i betraktande, men nu kan jag för min del icke vara med om den.

Jag har icke något yrkande.

Herr Jonsson i Hof: Jag skulle kunna förstå talaren från bohüslänsbänken, om han äsyftade, att en utredning borde verkställas om, huruvida äfven i andra landsdelar än denna provins ett undantag kunde ega rum, och jag medgifver, att i så fall vore det af yttersta vigt att få en dylik utredning till stånd, men jag kan icke förstå, att, då frågan nu blott gäller importen från Norge till Funäsdalen, någon vidare utredning skall behövas. Att nu bifalla idén om en utredning skulle enligt min mening vara detsamma som ett afslag å herr Norbergs framställning. Jag skulle visserligen kunna tycka, att det vore klokt att afslå förslaget, ty bifalles det, skulle derigenom onekligen en af de svåraste stöttestenarne för öfverdrifna tullar undanrödjas, något som jag skulle kunna anse för mindre lämpligt, men när så behjertansvärda skäl finnas för saken i sig sjelf, så måste man sätta sig öfver andra hänsyn och ställa sig på den rent menckliga ståndpunkten, och denna är ovilkorligen mycket starkt till förmån för herr Norbergs motion. Vill herr Ljungman formulera sitt yrkande i den rigtning, att man skall hos Kongl. Maj:t begära utredning om, i huru vidsträckt grad undantag från tulltaxan i dess helhet må få ega rum, så kan jag vara med om att understödja ett sådant yrkande, men icke i detta speciella fall.

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spannmål.*
(Forts.)

Med herr Jonsson instämde herr *Nyström*.

Friherre von Schwerin: Då jag icke deltagit i utskottets öfverläggning om denna fråga, ber jag att i korthet få omnämna, att, om jag då hade varit närvarande i utskottet, skulle jag röstat för herr Norbergs motion, likasom jag kommer att göra det nu i kammaren.

Herr Ljungman: Jag vill blott fästa uppmärksamheten på, att tullagstiftningen tillkommer Riksdagen allena, och jag vill fråga herrarne, huru många af Riksdagens ledamöter verkligen ega någon sakkänedom med afseende å förhållandena i Norrlands fjelldalar. Jag tror, att de äro ganska snart räknade och att vi i sjelfva verket icke äro kompetenta att afgöra, för hvilka af dessa fjelldalar man bör göra undantag och för hvilka man icke bör göra det. Slår man in på den vägen, att Riksdagen skall på grund af enskilda motioner göra dylika undantag, så framkomma kanske ganska stora anspråk i det afseendet, och vi kuuna icke veta hvar det skall sluta.

Jag sympatiserar till fullo med herr Norberg och anser hans sak berättigad, ty jag tror på hans ord, ehuru jag icke sjelf känner till förhållandena i Herjeådalen; men jag anser dock, att den enda myndighet, som i förevarande fall kan åstadkomma den nödiga utredningen, är Kongl. Maj:t, som genom underordnade myndigheter kan skaffa de nödiga upplysningarna. Jag

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spanmål.
(Forts.)*

tror, att detta är den bästa vägen för herr Norberg att få fram sin sak på, ty jag betviflar, att han inom Riksdagen får majoritet för sin hemställan om detta undantag. Jag gör emellertid icke något yrkande, emedan jag vet, att det nu är för sent att påyrka en skrifvelse. Herr Norberg får väl emellertid hoppas att i denna kammare få så stor majoritet för sin sak som möjligt i år, och jag har blott velat gifva honom en anvisning för kommande år.

Herr Johansson i Noraskog: Då herr Norbergs motion behandlades i utskottet, så var äfven jag frånvarande, ehuru jag ej låtit anteckna mig som sådan, och jag skall därför be att få tillkännagifva, att jag för min personliga del har sympatier för denna sak, och om kammaren vill bifalla motionen, så förhåller det sig med denna sak som med alla andra tullfrågor, så att man voterar gemensamt om den. Skulle då Riksdagen besluta i enlighet med herr Norbergs önskan, så lärer väl icke Kongl. Maj:t underlåta att, när beslutet skall tillämpas, meddela de fiskaliska föreskrifter, som kunna erfordras för att öfvervaka, att denna tullfrihet icke må blifva öfverträdd.

För min del ser jag icke något hinder för att bifalla motionen, och jag vill för min del bifalla den utan afseende å de erinringar, som framstälts deremot.

Herr Höjer: Gent emot herr Ljungmans uttalade tvifvel om att Riksdagens Andra Kammare skulle hafva tillräcklig geografisk-etnografisk kompetens att i föreliggande fråga fatta beslut, så vill jag säga, att denna kompetens icke behöfver vara större, än den man i detta fall kan inhemta i en något så när normalt inrättad svensk folkskola. Det synes mig klart, att om man har denna kännedom och för öfrigt en karta öfver konungariket Sverige med utstakade jernvägar, ett liknande förslag i fråga om t. ex. Jemtland icke kan behöfva förekomma, då Jemtland genomskäres på tvären af en jernväg. Med afseende å Lappland är ju hela den stora vestra delen af detta landskap, såvidt jag vet, endast bebodd af kringströfvande lappar, och hvad slutligen beträffar Dalarne, är denna provins som bekant ganska väl försedd med jernvägar ända upp till Mora och Orsa. Då alla dessa förhållanden tagas i betraktande, så synes det mig klart för den allra enklaste eftertanke, att detta Herjeådalen står i en alldeles exceptionel ställning, och detta är så påtagligt, att hvilken som helst af kammarens ledamöter kan inse det. Derför anser jag, att det inkast, som herr Ljungman i detta stycke gjort, icke har den allra ringaste bindande kraft.

Jag ber att få instämma uti herr Norbergs förslag.

Herr *Zotterman* förenade sig med herr Höjer.

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spannmål.
(Forts.)*

Herr friherre Åkerhielm: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag kan icke låta den siste ärade talarens ord komma till protokollet, utan att bedja att för min del få hemställa, huruvida vi som icke äro lärare i geografi, besitta den kännedom, som erfordras för att bedöma, i hvilken mån den ifrågavarande delen af Herjeådalen kan kräfva en särskild, temligen vidsträckt tullbevakning. Jag tror knappast, att den ärade talaren själf är i tillfälle att upplysa om huru stor tullbevakning skulle, om detta förslag antages, blifva erforderlig och nödig för detta, då från det öfriga Sverige undantagna distrikt, än mindre på rak arm meddela oss de kostnader, som denna bevakning skulle komma att medföra. Om det vore gifvet, att den ifrågavarande Funäsdalen hade, hvilket jag tror på motionärens ord, berättigade anspråk på en undantagslagstiftning, så påstår jag — så långt sträcker sig min geografiska beläsenhet — att det finnes andra lika ställda landamären inom vårt land. Man kan söka upp dem i den del af Dalarne, dit jernvägarne icke sträcka sig, och man kan nog finna dem äfven i Vermland och Dal. Jag tror, att ett bifall till motionen i detta ögonblick skulle vara mera dikteradt af känsla — en känsla, som jag respekterar och sätter värde på — än grundadt på en verklig undersökning, och då jag anser det vara min pligt såsom riksdagsman att före hvarje frågas pröfning påyrka en sådan grundlig undersökning, så kan jag, huru gerna jag än önskade sjelfva saken, icke vara med om ett bifall i den form, hvori frågan nu föreligger. Jag finner mig icke öfvertygad af det påståendet, att här blott skulle föreligga en geografisk fråga. Nej, här föreligger äfven en annan sak, en utgiftsfråga. Den är icke alls utredd, och den geografiska synpunkten är icke tillräcklig. Jag kan därför icke för min del vara med om att på rak arm rösta för motionen.

Herr Gust. Ericsson från Stockholm: Herr grefve och talman, mine herrar. Jag har begärt ordet för att tillkännagifva, att jag kommer att rösta för herr Norbergs motion. Jag vill derjemte begagna tillfället för att till den siste talaren ställa den förfrågan, hvilka kostnader skulle behöfvas för att bevaka gränserna, om man toge bort alla tullar. Man skulle ju då icke behöfva någon tullbevakning alls. Här är blott fråga om ett ställe i Herjeådalen, men toge man bort tullarne litet hvarstades, så blefve tullbevakningen öfverflödigt både på det ena och det andra stället.

Jag yrkar bifall till motionen.

Herr friherre Åkerhielm: Blott ett par ord. Det är gifvet, att om en del af Sverige undantages från det öfriga rikets tullagstiftning, så måste gränsen mellan den undantagna delen och det öfriga Sverige bevakas, för att icke den undantagna delen

Ang. tullfri införsel öfver Funäsdalen af spannmål. måtte blifva ett område, hvarifrån insmuggling kan ega rum till det öfriga Sverige. Detta är så klart, att jag tycker hvar och en bör kunna begripa det.

(Forts.)

Herr Truedsson: Jag vill tillkännagifva att, då jag förklarade mig instämma med herr Hammarskjöld, jag endast afsåg hans *yrkande* om bifall till herr Norbergs motion.

Herr Petersson i Runtorp: Blott ett par ord. Här hafva uppträdt så många läromästare till motionären, att äfven jag vill gifva honom ett råd, nemligen att, när han härnäst kommer igen med sin motion, det är bäst att han tager in i den, att de äfven skola få egna konsulat deruppe, så blir det snart färdigt.

Herr Norberg: Med anledning af herr Åkerhielms yttrande skall jag be att få upplysa att, om min motion skulle bifallas, den kostnad, som statsverket nu får vidkännas för tullbevakning, icke skulle blifva högre, men väl mindre, ty de ofantliga afstånden öfver de stora, kala fjällen, höga och flera mil långa, äro nog en temligen säker bevakning, så att ingen lärer väl gå från Funäsdalen till Norge för att hemta spannmål och mjöl för att föra det öfver sådana fjell till andra delar af riket.

Det var blott detta jag ville säga.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner på: 1:o bifall till utskottets hemställan; 2:o afslag å nämnda hemställan och bifall i stället till herr Fredholms m. fl. vid detta moment fogade reservation; och 3:o bifall till det af herr Näslund under öfverläggningen framställda förslag. Herr talmannen fann propositionen på bifall till förenämnda reservation vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits bifall till utskottets hemställan, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som, med afslag å hvad bevillningsutskottet hemställt under mom. g) af punkten 1 i utlåtandet n:o 2, bifaller den af herr Fredholm m. fl. vid detta moment gjorda reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets hemställan.

Voteringen försiggick i vanlig ordning och visade 120 ja mot 79 nej; och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med japropositionens innehåll.

*Ang. tullfri
införsel öfver
Funäsdalen
af spanmål.
(Forts.)*

§ 3.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsmannen J. P. Nilsson från Kägglå, Kalmar län, lider af influenza och i följd deraf är för några dagar förhindrad att infinna sig i riksdagen, intygar
Stockholm den 11 mars 1895.

C. Sundell,
Legitimerad läkare.

§ 4.

Härefter föredrogs *punkten 2* af bevillningsutskottets betänkande n:o 2, i hvilken punkt utskottet, med anledning af särskilda i ämnet väckta motioner, inom Första Kammaren af herr *H. Cavalli*, n:o 26, och inom Andra Kammaren af herr *O. Erickson* i Bjersby m. fl., n:o 94, hemställde: att tullsatsen för *ris, oskaldt*, eller *paddy*, måtte höjas till 3 kronor 70 öre pr 100 kg.

Häremot hade herr *J. Johansson* i Noraskog m. fl. i sin i protokollet för den 9 deunes omförmälda reservation hemställt, att ifrågavarande tullsats måtte bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram.

I fråga härom anförde

Herr Johansson i Noraskog: Med anledning af det beslut kammaren förliden lördagsafton fattade med afseende å första punkten om tullsatsen på omalen spanmål, skall jag be få, med hänsyn till hvad vi reseranter på sid. 51 yrkat, hemställa, att tullsatsen för *ris, oskaldt*, eller *paddy*, bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan, biföll kammaren reseranternas yrkande.

I *punkten 3* hemställde utskottet, att tullen å *gryn, ris, och rismjöl* måtte höjas till 6 kronor 50 öre pr 100 kg., hvaremot herr Johansson i Noraskog m. fl. i sin reservation hemställt, att ifrågavarande artiklar måtte åsättas en tullsats af 5 kronor 25 öre per 100 kilogram.

Efter föredragning af punkten yttrade

Herr Johansson i Noraskog: Det är samma förhållande i denna punkt, och jag hemställer således, att kammaren måtte besluta, att tullen å *gryn, ris,* och *rismjöl* måtte bestämmas till 5 kronor 25 öre pr 100 kilogram. Det är i öfverensstämmelse med det beslut kammaren fattade förliden lördag i fråga om motsvarande mjöltullar.

Vidare anfördes icke. Kammaren afslog utskottets hemställan och biföll reservationen jemväl i denna del.

Punkten 4.

Utskottet hemstälde, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, måtte bestämma tullsatsen för *mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spannmål eller hänföras till medicinalier,* till 6 kr. 50 öre pr 100 kg.

Herr Johansson i Noraskog jemte medreservanter hade deremot föreslagit ifrågavarande tullsats till 5 kronor 25 öre per 100 kilogram.

Efter uppläsande af utskottets hemställan begärdes ordet af

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: Äfven i denna punkt skall jag tillåta mig hemställa, att kammaren ville med afseende på sitt förut fattade beslut bestämma ifrågavarande tullsats till 5 kr. 25 öre per 100 kilogram.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan afslogs, och reservanternas yrkande bifölls af kammaren.

Punkten 5.

Ang. tullen å
kli.

Med tillstyrkande af såväl i Kongl. Maj:ts proposition som i herr *O. Ericksons* m. fl. förenämnda motion i sådant afseende framställda förslag, hemstälde utskottet under förevarande punkt, att *kli, alla slag,* måtte åsättas en tull af 30 öre pr 100 kg.

Häremot hade i en vid punkten fogad reservation herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin, Collander, Fredholm* från Stockholm, *G. Jansson* i Krakerud, *S. M. Olsson* i Sörnäs, *Bokström* och *Bromée* yrkat, att *kli, alla slag,* måtte fortfarande åtnjuta tullfrihet.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr friherre von Schwerin: Oaktadt jag är alldeles öfver-*Ang. tullen å*
 tygad om och hoppas, att kammaren — jag höll på att säga: *kli.*
 utan votering — kommer att godkänna den reservation, som vid *(Forts.)*
 denna punkt afgifvits af åtta ledamöter i Andra Kammaren, skall
 jag ändå be att få yrka bifall till denna vår reservation. Jag
 behöfver icke hafva någon längre motivering för detta mitt yr-
 kande; ty om herrarne blott slå upp på sidan 53 i utskottets
 betänkande den tabell, som är fogad till vår reservation, skola
 herrarne få se, att det här är fråga om en vara, af hvilken vi
 under sistförflutna året importerat, enligt officiella siffror, som vi
 förskaffat oss, 42,000 ton och exporterat allenast 470 ton, d. v. s.
 importerat nära 100 gånger så mycket, som vi exporterat, och
 att det sålunda torde vara klart, att den föreslagna klitullen är
 minst sagdt onödig, endast tynger jordbruket och icke kan blifva
 till skydd för svensk tillverkning. Det kan väl icke begäras, att
 man skall förmåla säd här i landet allenast för att producera det
 kli, som behöfves i Sverige, ett behof, som kommer att ökas för
 hvarje år. Så tryckt som mejerihandteringen nu är, är det enda,
 som kan upphjelpa den, att man producerar allra första klassens
 smör; och den uppfattning börjar allt mer och mer tränga sig
 fram till äfven aflägsnare delar af vårt land, att, för att produ-
 cera prima smör, hvetekli behöfves alldeles nödvändigt. — Man
 har anfört mot tullfrihet, att den skulle fresta till smuggling.
 Jag för min del kan ej se annat, än att tullstationer och tull-
 kammare äro skyldiga att undersöka alla varor, som passera, och
 att den omständighet, att en vara är tullfri, icke berättigar tull-
 tjenstemännen att låta bli att undersöka den. Om jag kommer
 seglande med en last stenkol, som är tullfritt, är det väl så, att
 tulltjenstemännen icke låta mig lossa lasten, utan att undersöka,
 om ej andra varor äro med. Så är det väl också med kli. Och
 för resten, om man frestas till att insmuggla mjöl med kli, tro
 herrarne, att en tull af 30 öre skulle kunna förekomma dylik
 smuggling? Lönar sig sådan utan klitull, skall den väl äfven
 löna sig med en så stor skilnad mellan tullsatsen på mjöl och
 tullsats på kli, som det här skulle blifva. Nämnda skäl kan man
 således gerna låta bortfalla. — Man tycker visserligen, att 30 öre
 ej gör så mycket. Men multiplicerar man dessa 30 öre med im-
 porten — man har ju anledning tro, att importen skall tilltaga
 med hvarje år —, blir det i alla fall en afsevärd, onödig och
 extra beskattning på den ädlaste jordbruksnäring vi ha i Sverige,
 mejerihandteringen, som ännu i någon mån kan uppehålla oss
 landtbrukare.

Jag yrkar, herr grefve och talman, bifall till reservanternas
 förslag om fortfarande tullfrihet.

Herr *Ekströmer* instämde häruti.

Andra Kammarens Prot. 1895. N:o 14.

Ang. tullen å
kli.
(Forts.)

Herr Lundell: Jag kan ingalunda finna, att skäl förefinnes att belägga kli med tull. Detta skulle ovilkorligen försvåra den viktigaste grenen af jordbruksnäringen, ladugårdsskötseln. Denna arbetar nu under så dåliga konjunktioner, att man icke bör än ytterligare förtrycka den genom tull å en af dess allra viktigaste råvaror, kliet. En sådan tull kan icke gagna någon annan än möjligen de större qvarnegrarne; men dessa blifva så favoriserade genom mjöltullen, att man ej behöfver bättra deras ställning ytterligare genom en klitull, till stor skada för landt-hushållningen.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Herr Elowson: Jag tror, att en tull å kli icke blefve till gagn, utan snarare till förfång för mejerihandteringen; och mejerihandteringen anser jag vara en god och naturlig afnämare för jordbruket, hvadan, om än klitullen är ringa, så att den är att betrakta såsom till sina verkningar liktydig med en registreringsafgift, den dock skulle blifva till skada för jordbruket. Jag för min del vill icke medverka till ett beslut, som länder jordbruksnäringen till förfång.

Regeringen har motiverat sitt förslag om klitull med, att det skulle vara en viss svårighet att vid en tullstation skilja mellan mjöl och kli. Jag för min del menar, att detta regeringens uttalande går ut på att något underskatta dugligheten hos tullverkets tjänstepersonal. Utskottet anser, att vid de större förtullningsplatserna det icke skulle vara någon svårighet att skilja mellan de artiklar, som i tulltaxan benämnas malen spanmål och kli. Det förefaller mig, som om det äfven af en uppsyningsman vid en mindre tullstation skulle kunna fordras, att han vet att skilja mellan kli och mjöl. Dessutom ber jag att få framhålla, att det är för importörerna förenadt med synnerligt stor risk att vilja begå en öfverträdelse af tulltaxan i detta afseende. Skulle försök göras att få in mjöl under benämning kli, skulle, för den händelse detta upptäcktes, hela lasten konfiskeras. Derfor synes det mig, att det för tullverket icke skulle vara förenadt med någon särdeles stor svårighet att i föreliggande fall kontrollera och särskilja de varor, som importeras.

Måhända ligger ett skäl till införande af en tullsats å kli deri, att man vill ha en väl afvägd tulltaxa. Men om en tullsats af 30 öre var lämplig år 1888, kan den icke vara lämplig år 1895, då tullen å mjöl helt visst blir betydligt högre, än den var förstnämnda år. Jag uttalade förliden lördag, att jag har vissa betänkligheter angående möjligheten att åstadkomma en väl afvägd tulltaxa; och i detta fall lär det föreligga en bekräftelse på den mening, ty var tulltaxan väl afvägd år 1888 beträffande mjöl och kli, lär den icke kunna bli det år 1895, alldenstund proportionen mellan tullsatserna å mjöl och kli nu blifver en helt annan

än då, hvilket beslut i fråga om mjöltullen än må framgå ur den gemensamma omröstningen. Jag vill betona, att om man vid jordbruksindustrien, såsom naturligt är, såvidt möjligt omsätter sädesafkastningen i andra produkter, är det till gagn, att kli kan i stora kvantiteter införas i landet.

Ang. tullen å
kli.

(Forts.)

Jag vill således, herr grefve och talman, i alla afseenden biträda reservanternas yrkande vid denna punkt.

I detta yttrande instämde herrar *Jansson* i Taberg och *Anderson* i Hasselbol.

Herr Månsson yttrade: Då bevillningsutskottet föreslagit en tullsats af 30 öre pr 100 kilogram, tror jag icke det har varit något annat som har dikterat detta utskottets beslut än hufvudsakligen hänsyn till en ordningsåtgärd. Man har varit af den åsigten, att man derigenom skulle få en verkligt ordentlig kontroll öfver införseln. Det är nemligen gifvet, att, om ingen sådan kontroll vid importen sker och man icke noga nagelfar med denna kliimport, man lätt kan tänka sig, att med en så hög mjöltull, som nu är i fråga, kli skall komma att införas, mer eller mindre uppblandadt med mjöl. Det är rädslan för att så skall komma att ske — hvilket väl icke vore till någon nytta — som gjort, att man föreslagit en sådan tullsats, hvilken egentligen endast är en registreringsafgift, en ersättning för den undersökning, som tulltjenstemannen måste ovilkorligen vidtaga, för att göra sig förvissad om varans beskaffenhet. Jag får då säga, att denna lilla tullsats af 30 öre, hvilket gör ungefär 15 öre på en säck kli, gör så litet i förhållande till fodervärdets pris, att det icke spelar någon väsentlig roll. Jag har tänkt mig, hvad det kan göra i fodervärde, och jag tror verkligen icke att det är någon så stor sak, som man här låtit påskina. Det är min öfvertygelse. En annan sak är den, att man enligt min tanke icke gör klokt i att vid utfodringen alltför mycket slå sig på att uppföda med kli, ty det har visat sig, att det slappar djuren och medför en så dålig kvalitet af mjölken, att det icke går an att forcera med klu-utfodring alltför mycket. Mejerier, som äro hänvisade till att köpa mjölk från främmande person, hafva också rent af föreskrifvit, huru mycket kli man får begagna vid utfodringen, därför att de icke anse, att det går an att för mycket forcera detta utfodringssätt. När denna klitull är så låg som 30 öre och dermed icke afses något annat än att åstadkomma en ordningsåtgärd, tro icke herrarne, att det då går för sig lika bra nu, som det gick för sig förr i tiden, då vi hade både mjöltull och klitull. Den steg då ända upp till 1 kr. 67 öre pr 100 kilogram, d. v. s. till 5 skilling banko för gammalt lispund, hvilket gör detta belopp af 1 kr. 67 öre. En sådan tullsats hade man förr i tiden, och då tror jag icke, att denna lilla tullsats af 30 öre

Ang. tullen å kli. å kan spela någon viktigare roll. Det är därför i ordningens intresse jag ber få yrka bifall till utskottets förslag.

(Forts.)

Herr Jansson i Krakerud: Jag begär ordet med anledning af den siste talarens anförande. Jag sökte följa hans skäl så noga jag kunde, liksom jag har förut försökt göra det inom utskottet. Han har då som nu uttalat den åsigten, att man måste hafva dessa 30 öres tull på kli, därför att man då skulle kunna bättre kontrollera, om någon försökte importera mjöl och kli tillsammans. För min del kan jag icke förstå, hvari denna säkerhet skulle komma att ligga. Ser då icke tulltjenstemannen lika bra, om det blandats ihop mjöl och kli, i fall det icke är tull på kli, som om det vore tull derpå? Den trakt jag tillhör är icke mycket beroende af denna klitull, och jag tror icke, att Vermland skulle hafva någon nämnvärd skada deraf, men då jag finner, att i synnerhet södra Sveriges jordbrukare skulle hafva skada af denna tull och då jag icke finner ett enda skäl anfördt, hvarför denna tull borde åsättas, förutom påståendet att herrar tulltjenstemän endast därför icke kunna skilja mellan mjöl och kli, att det icke finnes en klitull, så må jag säga att detta skäl är bra naivt. Jag kan därför icke annat än på grund af hvad nu är anfördt yrka bifall till reservationen.

Herr friherre Bonde: För oss mejeri-idkare var det särdeles intressant att höra herr Ivar Månsson och de varnande ord, som han rigtade till idkarne af ladugårdsskötsel att akta sig för att utfodra med — han sade visserligen för mycket — kli. Jag tror icke, att den varningen i allmänhet behöfves. Snarare torde man behöfva uppmana ladugårdsegarne att använda kli i tillräcklig mängd, ty, såsom det förut blifvit framhållet, är icke utfodringen med kli så farlig, som herr Ivar Månsson tycktes mena, utan tvärtom absolut nödvändig, om man vill åstadkomma godt smör. Jag tror ingalunda, att man får sluta med att använda kli till foderblandning, om man fortfarande vill uppnå några beaktansvärda pris för vårt smör på den engelska marknaden, som väl är det viktigaste ändamålet för vårt jordbruks sträfvan.

Faran att kli såsom utfodringsmedel skall missbrukas är nog ingalunda stor. Numera veta nog de fleste ladugårdsegare, huru mycket som bör och kan med fördel användas, äfven om möjligen herr Ivar Månsson sväfvar i okunnighet härom — i hvilket fall jag skall be att få lemna honom den upplysningen, att i allmänhet anses det vara en rationel blandning, om man använder precis lika mycket kli som hafregröpe. I synnerhet i mellersta Sverige bör man allt bättre uppmana de mindre jordbrukarne, som ännu icke kommit så långt i användningen af detta nyttiga fodermedel som uti de södra delarna af landet, att göra det, i stället för att varna dem för motsatsen.

Skulle nu denna lilla tullsats — jag medgifver, att den icke är stor — verka derhän att herr Ivar Månssons rekommendation blir allmänt följd, så tror jag icke, att vår ladugårdsskötsel skulle få någon vinst deraf. Derför delar jag den åsigt, en föregående talare uttalade, då han sade sig tro, att denna kammare utan votering skall antaga reservanternas förslag, och jag förmodar, att hvarje jordbrukare i denna kammare, som inser sakens betydelse, skall motsätta sig denna tull. Det är väl möjligt, att idkarne af andra näringar vilja på detta sätt beskatta jordbrukarne och utöfva repressalier för deras sträfvan att med högre och högre tullar skydda sin spanmål. Jag kan förstå ett sådant handlingssätt från deras sida, men att idkarne af jordbruk sjelfmant underkasta sig en sådan beskattning, det vore en mycket stor uppoffring af dem till förmån för idkarne af qvarindustri.

Jag tror mig icke behöfva anföra några vidare skäl emot denna tullsats eller vidare behöfva bemöta de skäl, som anförts till förmån för den ur tullfiskalisk synpunkt, ty, såsom friherre von Schwerin yttrat, tror jag, att det är lika nödvändigt att undersöka, att en tullpliktig vara icke införes under namn af tullfri, som det är att öfvervaka att en vara, belagd med högre tull, icke importerar under annat namn för en lägre tull.

Af detta skäl förenar jag mig med dem, som yrkat bifall till reservationen.

Häruti instämde herrar *Larsson* i Berga och *Ola Bosson Olsson*.

Herr Johansson från Stockholm: Då det kan antagas, att mjöltullen blir så hög, att endast omalen spanmål kommer att införskrifvas, följer deraf, att omkring tio millioner kilogram kli mera än tillförene komma att frambringas vid våra qvarnar inom landet; men detta är dock blott en fjerdedel af 1894 års import af ett för vår smörberedning så nödvändigt foderämne.

Hvad angår tullverket och dess skyldighet att granska hvad som införes, så är denna skyldighet lika stor utan klitull som med sådan, och tjänstemännen måste väl, om det finnes en trafve med kli och en trafve med mjöl, se till, hvad som är kli och hvad som är mjöl. Det är också mycket lätt att skilja emellan dessa olika slag utan att behöfva lösa upp säckarne, ty om kli- och mjölsäckarne äro lika stora, så behöfver tullpersonalen, som har tillgång till stora vågar, blott ur klipartiet uttaga en säck här och der, t. ex. hvar tionde. Väger den då omkring 60 kilogram, så kan man antaga att den innehåller kli. Detta är, såvidt jag kan förstå, en ganska lätt procedur.

Uti en af våra qvarnegare m. fl. oss tillsänd brochyr förordas klitullen därför, att annars kan man importera 60 procent

Ang. tullen å
kli.
(Forts.)

Ang. tullen å rågsigt och 40 procent kli och här hemma genom sammanblandning bereda godt sammanmalet rågmjöl af förut väl rensad säd.
kli.
 (Forts.)

Detta kan emellertid, om det sker i stor skala, löna sig med 30 öre klitull. Brochyrfattarne hafva rätt i att detta mjöl blir godt, emedan den råg, som förmales till sikt, måste vara af prima kvalitet, och de tillägga, hvilket är egendomligt nog, att då kan man lita på, att man får en väl rensad vara. Ja, det fattar man, men det är egendomligt, att de tala derom, ty då jag för några år sedan i en motion, som jag väckte, yttrade, att jag icke trodde att den råg, som förmales till rågmjöl, är så väl rensad som den som förmales till rågsikt, så klaustrade man mig för det och sade, att man var lika noga med rensningen i båda fallen.

Betraktar man saken ur den synpunkten, att blanda sikt och kli, då betyder en klitull af 30 öre icke mycket. Då måste man sätta minst samma tull på kli som på omalen spannmål, och det vilja väl herrarne icke.

Jag kommer att rösta för tullfrihet å kli.

Herr Bengtsson i Gullåkra. Då jag för min del kommit till det resultat, att en tull på kli skulle vara en ytterligare present åt qvarnegarne, men deremot lända till ganska stor skada för jordbrukarne, så anhåller jag om bifall till reservationen och afslag å utskottets hemställan.

Herr Zetterstrand: I likhet med den föregående talaren är jag öfvertygad om att en tull å kli, den må bestämmas huru som helst, alltid skall verka skadligt för jordbruket, och ur denna synpunkt skulle jag naturligtvis helst hafva röstat för tullfrihet, men jag anser mig omöjligen kunna göra det af den anledning, att jag anser, att en tullsats å kli måste finnas af tullfiskalisk hänsyn. Om man aldeles borttager tullen på kli, så blir icke kontrollen så lätt, som åtskilliga här sagt. Om nemligen kliet blir tullfritt och ett fartyg uppkommer med en klilast, så får detta fartyg lägga sig hvar som helst inom ett hamnområde och blir således icke underkastadt den granskning af tullverket, som det skulle blifva, om det låge inom tullkammareområdet. Der fartyget med den tullfria varan kunde komma att förtöjas, skulle måhända icke, såsom talaren på stockholmsbänken förmenade, finnas tillgång till några vågar, och då kunde ju ingen sådan kontroll ega rum, som han omnämnde.

Det är därför bestämdt nödvändigt, att en afgift åsättes, huru låg som helst. Jag för min del skulle vilja sätta denna afgift mycket lägre än till 30 öre, ty om den sättes till 10 öre, gör den samma nytta. Jag tror därför, att det är klokast att hafva en sådan afgift, och om den sättes så lågt som till 10 öre för 100 kilogram, så kan den icke göra någon nämnvärd skada, men väl bereda oss en ganska stor trygghet, ty eljest kunna vi äfventyra

att med de höga tullsatsen, som nu finnas, en icke obetydlig kvantitet mjöl skall under namn af kli kunna inkomma utan erläggande af tull.

Ang. tullen å kli.

(Forts.)

Herr talman, jag yrkar, att kammaren måtte besluta, att kli, alla slag, åsättes en tull af 10 öre pr 100 kilogram.

Herr vice talmannen Östberg: Herr grefve och talman! De föregående talare, som hafva önskat att kliet måtte fortfarande få åtnjuta tullfrihet, hafva gjort detta ur synpunkten af ladugårds-skötselns och mejerihandteringens fördel. Det är ju klart, att hvarje jordbrukare måste hellre se kliet tullfritt än belagdt med någon tullsats, och jag kan icke annat än med tacksamhet erkänna, att äfven en stor mängd af kammarens ledamöter, som icke hafva samma intressen som vi jordbrukare, hafva visat sig villige att i detta afseende tillgode våra intressen. Jag skulle för min del ingenting högre önska, än att man kunde i detta fall gagna jordbruket, men jag tror ej, att man kan och bör se denna fråga uteslutande från denna synpunkt. Den tullsats, som här är föreslagen, kan icke betraktas annat än såsom en registreringsafgift. Den är i och för sig icke stor och kan således icke sägas betyda mycket. Jag tror emellertid, att en registreringsafgift är alldeles nödvändig och åberopar i det afseendet hvad den siste talaren anført. Särskildt om man tänker på det stora belopp, hvartill tullen å mjöl i år antagligen kommer att bestämmas, så framgår nödvändigheten af att genom en registreringsafgift tillbörlig kontroll utfövas öfver de klipartier, som införas i riket.

Således, oakadt jag såväl som många andra helst skulle se, att jordbrukets idkare kunde få införa kli tullfritt, måste jag på grund af det nu anförda yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fjällbäck: Herr Jansson i Krakerud framkom med det påståendet, att det icke fans några egentliga skäl för klitullen. Jag skall stå honom till tjänst med att framlägga ett, som har framburits i den tidning, som speciellt inspireras af regeringen och qvarnegarne. Det förhöll sig nemligen så, att sjukdomsfall inträffat bland kreatursbesättningen på en egendom någonstades i Skåne, och veterinären antog, att den smittosamma sjukdomen möjligen inkommit genom importeradt kli, som användts vid kreaturens utfodring. Då tidningen omnämnde detta förhållande, så passade den naturligtvis på att agitera för tull och yttrade: der ser man faran af tullfri införsel af kli, vi rekommendera därför på det lifligaste, att tull på kli införas, ty naturligtvis, om dessa 30 öres tull sättes på kli, så kommer det att hafva den kraftiga verkan, att inga smittosamma ämnen kunna införas i kliet. Det var en ny upptäckt på vetenskapens område, som jag tycker man bör taga vara på och använda vid många andra tillfällen, och det vore verkligen skada, om den icke kunde

Ang. tullen å komma att försökas såsom ett nytt medel mot farliga smitto-
kli. ämnen.

(Fortis.)

Jag vore nästan frestad att instämna med dem, som yrka på klitullar, men då 10 öre väl kunna göra samma gagn som 30 öre, så synes mig herr Zetterstrands yrkande hafva ganska goda skäl för sig; och då det ju i alla fall, enligt herr Oskar Erikssons åsigt, blir utländingen, som får betala tullen på kli liksom på spanmål, så antager jag, att det sker utan fara för det »betryckta» jordbruket.

Herr Truedsson: Herr talman! Då det särskildt framhållits dels af herr vice talmannen och dels af en talare på malmöbänken, att tullen på kli betyder så ofantligt litet, så skall jag anföra ett bevis på att den tvärtom betyder icke så litet. Jag tog mig friheten att i lördags afton exempelvis framdraga förhållandet vid en liten egendom, der man lagt an på ladugårds-skötsel och der man dock behöfver omkring 5,000 kilogram kli till utfodring. Hvad gör då för dess egare den föreslagna klitullen? Den gör 15 kronor. Läger man så dertill, att kliet ytterligare kommer att fyrdyras genom att man fördyrar råvaran, vare sig det nu blir det af reservanterna föreslagna ökade tullbeloppet af 1 kr. 90 öre eller med ett annat ännu högre belopp, så kommer äfven detta utan tvifvel att höja priset på kliet med minst lika mycket som den ökade tullens belopp. Detta gör minst 60 öre på 100 kilogram, hvilket är lika med 6 kr. för 1,000 kilogram. Detta kommer sålunda att för den lilla ladugården betyda, att man der får utlägga icke mindre än 30 kr. mer för att kunna producera sin vara. Antaga vi vidare, att denna samma jordbrukare har tio tunnor råg till afsalu utöfver hvad han behöfver för sitt eget behof, och att han säljer dem, så har han kanske på dem — tack vare tullen — 30 kr. mer i förtjänst än förut; men då tager man ju igen dessa genom att förhöja klipriset. Alltså, det man gifver med ena handen, det tager man igen med den andra. — Men antager man, att han behöfver köpa majs för hvad rågen kostade till utfodring, då blifver det en skatt som pålægges honom med 30 kr., kanhända mer än hans dubbla bevillning för egendomen.

Herr Ivar Månsson i Träa yttrade, att det vore farligt att gifva för mycken kliutfodring. Jag skall hålla med honom derom, om man fodrar endast med kli. Men såsom vi hörde af friherre Bondes anförande, äro ju de, som sköta sina ladugårdar rationellt, temligen ense derom, att man behöfver hälften af hvartdera slaget såsom kraftfoder. Detta är till och med så nödigt, att äfven om man har hafre till öfverflöd i sitt magasin, måste man sälja af den för att köpa kli till utfodringen af sin ladugård. Således tror jag icke, att man behöfver vara så rädd för att det skall bli för mycket utfodring i den vägen. Tvärtom tror jag,

att särskildt de smärre jordbrukarne behöfva uppmuntras till att använda mera kli till utfodring, än som nu vanligen sker; ty derigenom skulle de utan tvifvel kunna erhålla en större afkastning af sin ladugård.

Jag yrkar afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen:

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkanden, som derunder förekommit, afslog kammaren utskottets hemställan och biföll den vid punkten fogade reservationen.

Punkten 6.

Utskottet hemställde i denna punkt, att tullsatsen för *bröd, andra slag*, måtte från nu gällande tullsats 2,5 öre höjas till 6,5 öre per kilogram.

I afgifven reservation hemställde deremot herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *G. Jansson* i Krakerud och *S. M. Olsson* i Sörnäs, att ifrågavarande tullsats måtte bestämmas till 5,25 öre per kilogram.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Johansson i Noraskog: Med hänvisning till den reservation, som jag med flere andra ledamöter af utskottet afgifvit, och då artikeln *bröd, andra slag*, bör draga samma tull som mjöl, får jag, då kammaren förut beslutit en nedsättning af mjöltullen till 5 kr. 25 öre per 100 kilogram, hemställa, att tullen på *bröd, andra slag*, måtte bestämmas till 5.25 öre pr kilogram.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan biföll kammaren herr Johanssons i Noraskog m. fl. reservation i förevarande del.

I *punkten 7*, som härefter föredrogs, hemställde utskottet:

att beloppet af den tullrestitution, hvilken jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, må höjas till 6 öre pr kg., hvaremot herr Johansson i Noraskog och hans förenämnda medreservanter föreslagit restitutionsbeloppets bestämmande till 5 öre per kilogram.

I fråga härom anförde nu

Herr Johansson i Noraskog: I öfverensstämmelse med den af oss afgifna reservationen skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan med den ändring, att siffran 6 öre måtte ändras till 5 öre per kilogram.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan afslogs och reservanternas yrkande bifölls jemväl i denna del.

Ang. tullen å
potates.

Punkten 9.

I sin motion n:o 1 inom Första Kammaren hade friherre *Klinkowström* äfven föreslagit följande tullsats, nemligen för:
»*Potates*, äfven krossad eller rifven, från och med den 15 juni till och med den sista augusti 3 kronor per 100 kilogram; från och med den 1 september till och med den 31 december 1 krona 50 öre per 100 kilogram, allt årligen och tills vidare.»

Vidare hade herrar *N. Jönsson* i Gammalstorp m. fl., i moti-
onen n:o 132 inom Andra Kammaren, hemställt, att Riksdagen behagade åsätta en tullsats å *potates*, äfven krossad eller rifven, af 1 krona per 100 kilogram.

Under förevarande punkt hemstälde nu utskottet:

att *potates*, äfven krossad eller rifven, måtte åsättas en tull af 50 öre pr 100 kilogram.

Häremot hade reservation anmälts af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm* från Stockholm, *G. Jansson* i Krakerud, *S. M. Olsson* i Sörnäs, *Bokström* och *Bromée*, hvilka yrkat:

att *potates*, äfven krossad eller rifven, måtte fortfarande vara tullfri.»

Efter föredragning af punkten begärdes ordet af

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: Då jag antager, att kammaren fått nog af dessa debatter rörande olika tullar, så tillåter jag mig hänvisa till den vid denna punkten afgifna reservationen och med åberopande af der anförda skäl hemställa, att kammaren måtte besluta, att *potates*, äfven krossad eller rifven, måtte fortfarande vara tullfri.

Herr Jönsson i Gammalstorp anförde: Jag skall bedja att få upplysa kammaren derom, att under senaste höst hafva från

Tyskland till Blekinge införts åtskilliga potateslaster för användning vid brännerier och stärkelsefabriker, ehuru potatespriset på dessa ställen då ej varit högre än cirka 1 krona 75 öre pr hektoliter. Jag skall äfven upplysa kammaren derom, att jag fått mottaga åtskilliga petitionslistor, undertecknade af tusentals jordbrukare, hvilka framhållit önskvärdheten och behovet af tull å potates.

Ang. tullen å
potates.
(Forts.)

Då jag sålunda anser mig hafva styrkt behovet af tull å potates och då vi sjelfva inom landet kunna producera vårt behov af potates, samt denna tull skulle komma att gagna i synnerhet de mindre jordbrukarne, deribland jordtorpare och jordbruksarbetare, så ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Danielson*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt propositioner af herr talmannen gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, afslög kammaren utskottets hemställan och biföll reservationen.

Punkten 10.

Bifölls.

Punkten 11.

Ang. tullen å
fläsk.

I fråga om tullen å artikeln *fläsk* hade i särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner föreslagits:

af herr *J. Petersson* i Boestad: att tullsatsen måtte bestämmas för *rökt* fläsk till 30 öre och för *andra slag* till 25 öre per kilogram;

af herr *J. A. Johansson* i Strömsberg: att Riksdagen måtte besluta en tullsats å fläsk af 30 öre per kilogram lefvande och död vigt;

samt af herrar *J. Sjöberg* m. fl., att Riksdagen behagade höja tullen å fläsk, *andra slag*, till 20 öre per kilogram.

Härjemte hade tullfrihet för fläsk, *andra slag*, påyrkats af herr *C. G. Thor*, med hvilken 21 andra medlemmar af kammaren i detta hänseende instämt.

Under förevarande punkt hemstälde utskottet:

att tullen för *fläsk, andra slag*, måtte höjas till 20 öre per kilogram.

Häremot hade i en vid punkten fogad reservation herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm* från Stockholm, *G. Jansson* i Krakerud, *S. M. Olsson* i Sörnäs, *Bokström* och *Bromée*, yrkat, att nu gällande tull, 10 öre

Ang. tullen å pr kilogram, å *fläsk*, *andra slag* måtte af Riksdagen bibehållas förändrad.
(Forts.)

Efter uppläsande af utskottets hemställan anförde:

Herr Thor: Då jag, såsom bekant, har väckt en motion i denna fråga, torde det tillåtas mig att yttra ett par ord i densamma.

Förra gången denna fråga förelåg till Riksdagens afgörande, eller år 1893, föranledde den, såsom alltid tullfrågor, en ganska liflig debatt. Då, liksom vid alla föregående tillfällen, då fläsktullen varit före, bevisades med all önskvärd tydlighet af framstående ledamöter af såväl denna som Första Kammaren, att det svenska och det amerikanska fläsket icke äro samma vara och att de icke möta hvarandra i någon synnerlig konkurrens. Detta bevisades dermed, att importen icke rättat sig efter tullen, och af det förhållandet, att priset på det svenska och på det amerikanska fläsket aldrig varit lika, hvilket de borde vara, om den ena varan något så när kunde ersätta den andra.

Angående importförhållandena vill jag hänvisa till reservanternas vid detta nu föreliggande utlåtande fogade reservation, och jag skall taga mig friheten att derur uppläsa några få rader. Reservanterna yttra:

»Importsiffrorna visa, att fläsktullen visserligen i början hämmade denna införsel och bragte den ned från 8 millioner kg. år 1887 till föga öfver 5 millioner kg. åren 1888 och 1889. Men så oundärligt har detta födoämne befunnits, att importen 1890 redan är omkring 800,000 kg. *högre*, än den var 1887, då den ännu var tullfri. Man ser sålunda, att oaktadt en tull (af 20 öre per kg.), som med nära 40 procent fördyrat priset, måste den norrländske arbetaren i samma utsträckning som förut förskaffa sig det amerikanska fläsket; och fläsktullen, som ej hämmar importen och på sådant sätt ådagalägger sin »skyddande» förmåga, inskränker sig till att blifva en särskild skatt på en obemedlad befolkningsklass i en enda landsända.»

Hvad beträffar priset å de olika fläskslagen, så var det enligt vid 1893 års riksdag anförda och oemotsagda siffror under nyssnämnda års tre första månader följande:

1891	på	amerikanskt	49 öre,	på	svenskt	72½ öre,
1892	»	»	53 » » »	»	»	72½ »
1893	»	»	95 » » »	»	»	82 »

och i närvarande stund är priset på amerikanskt fläsk 72 öre och på det svenska 65 öre.

Häraf framgår, att fläsktullen icke är en skyddstull, utan en finanstull, och härmed anser jag också de skäl, som motionärerna anført för ökade fläsktullar, vara bemötte. När man så

vet, att denna skatt särskildt drabbar den skogsarbetande klassen uti Norrland och annorstädes, så framstår densamma ännu mera orättvis. Det framhölls också med synnerlig skärpa vid 1893 års riksdag, att fläsktullen var den orättvisaste af alla förnödenhetstullar, därför att det amerikanska fläsket uteslutande förbrukades af den skogsarbetande befolkningen i Norrland och därför att denna tull med hela sin tyngd drabbar en befolkning, som är sysselsatt med en industri, hvilken icke kan på grund af skyddstullar gifva sina arbetare hvarken högre arbetslöner eller rikare tillgång på arbete. Att denna tull i viss mån betraktas såsom en finanstull äfven af skyddsvännerna, finner jag af ett anförande vid 1893 års riksdag (det var då icke fråga om tullens höjande, utan om dess borttagande); en af talarne för tullens bibehållande frågade då, hvarmed man tänkte fylla den brist i statskassan, som skulle uppstå genom fläsktullens borttagande. Och jag kan för min del icke göra mig fri från den föreställningen, att den patriotiska tanken föresväfvat innevarande års bevillningsutskotts majoritet att söka på andras skuldror öfverflytta tilläggsbevillningen. Den klass af medborgare, som den ifrågavarande tullskatten ensamt kommer att drabba, har visserligen icke så stora direkta skatter, men de indirekta skatterna äro deremot för stora i förhållande till bärkraften. Vidare hafva de, som tillhöra denna klass, liksom vi alla, skyldigheter mot samhället, skyldigheter, som jag vet, att de icke skola undandraga sig, om det skulle gälla. De äro skyldiga att med allt, hvad de ega, d. v. s. med sina lif, försvara fosterlandet. Om man dessutom tänker på, att de icke hafva något att säga, då det är fråga om användningen af de indirekta och små direkta skatter, de betala, och att de icke hafva det ringaste inflytande på den politik, som kanske en dag kan ställa dem framför en främmande nations kanonmynningar, torde det icke ifrunda herrarne, om missnöjet med sådana tullskatter som den ifrågavarande är mycket stort.

En omständighet, som jag anser icke vara nog uppmärksammasad, är den, att vårt lands välstånd icke uteslutande beror på att kunna hindra främmande länder att hit införa sina varor, utan i lika hög grad beror på, att vi kunna få afsättning för våra produkter utom landet. Men under sådana förhållanden fruktar jag, att de länder, med hvilka vi handla och hos hvilka vi haft afsättning för våra varor, icke skola underlåta att lemna »svar på tal» på denna enligt min tanke alltför aggressiva tullpolitik. Och såsom bevis för att den är alltför aggressiv, skall jag be att få hänvisa till motiveringen i en af de motioner, i hvilka yrkas, att tullsatsen å fläsk bestämmes till 30 öre per kilogram; ty der säges, att det rättaste skulle vara, att utfärda ett importförbud för amerikanskt fläsk. Det är ett importförbud, som önskas för en vara, för hvilken en tull af 20 öre, d. v. s. 40 procent af varans värde, icke kan förminska importen, och som

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Ang. tuller å fläsk.
(Forts.)

å kan anses vara alldeles nödvändig för en viss klass af vårt lands befolkning. Jag vet af egen erfarenhet, att den är nödvändig.

Af hvad jag nu anfört, anser jag mig berättigad att yrka bifall till den af mig afgifna motionen. Jag vill blott här tillägga ett ord — som gäller för alla tullar — nemligen att, äfven om tullarne bevisligen äro till fördel för producenten, det dermed icke är sagdt, att de äro rättvisa och böra påläggas. Det finnes och måste finnas en gräns för den hjälp, som en — låt vara betryckt — klass af näringsidkare kan hafva rättighet att fordra af en annan kanske ännu mera betryckt klass. Jag tror och vet, att arbetarnes ställning i våra dagar icke är så lysande. De arbeta under ganska svåra förhållanden, och hvarje öre är för dem af stort värde. Jag hemställer därför till kammaren att taga i öfvervägande, hvad jag nu här anfört, och hvad så många gånger förut i detta ämne blifvit anfördt.

Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till min motion och afslag å utskottets hemställan i förevarande punkt.

Häruti instämde herrar *Lindgren, Nordin* i Sättna, *Nyström, Göthberg, Kardell, Walter, Eriksson* i Qväcklingen, *Svensson* från Karlskrona, *John Olsson* och *Svensson* från Stockholm.

Herr Hazén yttrade: Då jag är en af dem, som under-tecknat den motion, som ligger till grund för utskottets utlåtande i denna punkt, och då jag väl vet, att det icke är något tullskydd, som är så djupt rotadt i mina kommittenters önskningsar som just det ifrågavarande, anser jag mig pliktig att nu yttra några ord; och jag gör det så mycket hellre, som jag icke förr varit i tillfälle att i någon egentlig mån uttala mig i tullfrågan i denna kammare.

Under tulldebatten hafva här fälts många kraftiga och delvis äfven värtaliga ord till förmån för de små. För min del unnar jag de små hvarje godt ord och hvarje god handling bakom detta ord, som de i sanning kunna få. Jag vill alldeles icke på något sätt underkänna den stämman af barmhertighet, som vibrerar bakom dessa ord. Jag vill snarare förstärka densamma och vid detta tillfälle göra det genom att komplettera den. Jag ber då att bland de små äfven få erinra om *de* små, som utgöras af våra torpare och våra små kringspidda landtbrukare, särskildt i den bygd, som jag har äran representera, nemligen de smås land, Småland. Då de små äro tryckta och trängda på andra håll, är det icke underligt, om de äfven äro trängda der. Det behöfves icke många ord för att bevisa, att de der föra en hård kamp för tillvaron. Anledningen dertill är icke blott det tryckta landtbruket, icke heller blott de förändrade lefnadsvanorna, som skrifva obarmhertiga och tillika oundvikliga debetsedlar, utan anledningen är äfven den, att det är med dessa små som med ur-

invånarna, att de trängas undan från den ena näringskällan efter den andra, så att till slut icke mycket står kvar. Hvad hemslöjden beträffar, särskildt den qvinliga, är den till stor del eröfrad af stads- och fabriksindustrien. Smörproduktionen är hos dem, hvilkas hemman ligga aflägsna och kringspridda, nedtryckt af mejerihandteringen. Hvad som för öfrigt här icke spelar någon liten roll, är det förhållandet, att de smås glesnande skogar allt mer och mer spridas åt alla håll och kanter, och detta till underpris i konkurrensen, den förkrossande konkurrensen med skogssköfvingen eller, som den kallas, skogsförädlingen i Norrland. Ty när den svage skall kämpa i kampen mot den starkare, blir det till nederlag för honom.

*Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)*

Jag är förvissad om att Småland i icke ringa mån lider af denna förfärliga konkurrens med Norrland på skogsförädlingens område. Man uppsöker därför hvarje näringskälla, man kan finna; och man har bland annat slagit sig på svinafveln. Denna har under de senare åren varit ganska gifvande, och många hafva fäst ekonomiska förhoppningar vid denna förvärfskälla. Det har icke varit något för godsegarne, utan just för de små landtbrukarne. Denna handtering står i harmoni med dessas förhållanden, i harmoni med deras magra jord, för hvilken hafreproducering lämpar sig bäst — hafre, som icke galler så mycket i marknaden, men af hvilken de för denna handtering kunna draga nytta. Är det sålunda något, som dessa små landtbrukare önska skyddstull på, så är det just på fläsk. Kommer man och frågar dem, om de önska tull på hvete och råg, äro meningarne delade, men i afseende på fläsktullen äro de icke delade. En sådan tull borde väl också icke vara så afskräckande för landsbygden. Ty från söder och till norr — huru mager och frostländig jorden än må vara — torde dock alltid sådana alster kunna på den frambringas, att man kan använda dem för svinafvelshandteringen.

Jag har nu hört, att det, som skulle utgöra ett hinder för denna tulls åsättande, skulle vara alliansen mellan de norrländska skogsarbetarne och det amerikanska fläsket. Det må så vara. Kunde det blott begränsas till detta, skulle det kunna få spela samma roll som tullfri import af spanmål till Herjeådalen. Men det är just begränsningen, som här är så svår. Ser man på statistiken, finner man, att det är mycket litet fläsk, som importerats till Norrbotten och Vesterbotten, men något mera till Vesternorrlands och Gefleborgs län. Sedan importerats det utefter hela kusten till städerna. Hvart det till slut tager vägen, kan jag icke yttra mig om, men icke tror jag, att allt går till Norrland. För öfrigt tycker jag, att man der uppe i Norrland borde bättre aflöna sina arbetare, än att de skola vara nödsakade att till väsentlig grad lefva på detta amerikanska fläsk, som jag tror borde — om icke förbjudas af helsopolisen — åtminstone förbjudas af den nuvarande stigande civilisationens fordringar. Som jag redan

Ang. tullen å sagt, bör väl icke denna näringsgren vara afskräckande för någon
flåsk. landsände. Jag tycker, att svinafvel borde kunna bedrifvas hvar
(Forts.) som helst, och att det nästan är en skam, att vi icke kunna reda
oss i detta fall, utan måste kasta oss i så långt aflägsna utlän-
dingars armar som amerikanarnes.

Jag tror icke heller, att en tull på denna vara bör kännas så orimlig för städerna och deras representanter. Den näring, som frambringar den, är visserligen förbjuden i städerna, men om vi se efter i tulltaxan och granska förhållandet i städerna, få vi väl ändå medgifva, att man der har många förmåner; ty der tror jag nästan, man är alldeles inbäddad i en skog af tullskydd. Det är ju ingen enda fabrik, industri, handtverk eller verkstad, som icke arbetar under tullskydd. Och så stark synes tulltron vara i afseende på städernas näringsgrenar, att man aldrig från något demonstrationsmöte hört, att man demonstrerat mot det skydd, som åt dessa äro gifna. Det vore dock icke svårt att bevisa, att för oss på landsbygden härigenom möbler, husgeråd och kläder blifva fördyrade, så att vi många gånger skulle kunna säga oss hafva tullskatt på hvarje tråd. Nog komma alltså de fattige att klämmas från det hållet lika väl som från andra håll.

Jag har under tulldebatten sökt vända mina ögon till frihandlarne, särskildt till de mycket avancerade frihandlarne från städerna, men jag har icke funnit en enda konsekvent frihandlare. Jag har funnit sådana, som mycket bestämdt sagt: jag är motståndare mot alla lifsmedelstullar. Men hvad som legat bakom dessa ord, om dessa herrar också voro motståndare mot andra tullar, af hvilka vi på landet icke hafva skydd, utan skatt, det är jag icke så säker på. Skulle så illa vara, att det blott är det skydd, som vi protektionister begära, men icke det, som frihandlarne vilja hafva, som de motsätta sig, då kan man härfå tillämpa den kordiala socialistiska satsen: allt ditt är mitt, men allt mitt är icke ditt. Då är jag inne på den uppfattningen, som här gjort sig gällande, nemligen att landtbruket är till för industrien. Men den tiden torde väl ändå ha kommit, att landtbruket med dess binäringar hunnit utvecklas icke blott till en tjenande, utan till en med de öfriga näringarne jembördig näringskälla, som bör finna, der så behöfves, jembördigt skydd med de öfriga näringarne. Men så vidt jag kan förstå, tror jag, att det bör vara ett sant jembördighetsförhållande näringskällorna emellan. Vill man försöka att gå in i den invecklade tullfrågan och gå in genom rättvisans dörr, finnes det icke mer än två rättvisa vägar att välja. Den ena är den rena frihandelsvägen, der man säger: bort med alla skyddstullar, låt vårt land ligga öppet för hela världen och kämpa med hela världen allt hvad kämpas kan. Men huruvida det är någon, som vågar gifva sig in på den vägen i fråga om tullskyddet, det drager jag starkt i tvifvel. Åtminstone tror jag, att seger åt den principen skulle vara liktydig med seger för vårt

folks ekonomiska undergång. Då har jag icke, såvidt jag vill vara rättvis och barmhertig mot de särskilda näringskällorna och mot arbetarne — de må vara i städerna eller på landet — något annat att välja på än ett rent allsidigt tullsystem, deri hvarje näringskälla, som spelar en naturlig och vigtig rol inom vår samhällskropp, får sitt tillbörliga skydd. Men huru skall det då gå med arbetarne? Jo, arbetarne hänga väl icke i luften. De äro samlade omkring näringskällorna. Blifva dessa skyddade, då blifva väl också arbetarne skyddade och vårdade. Det är icke endast det, som är viktigt att köpa billigt; vi på landsbygden förstå nu, att det är något, som är ännu vigtigare, och det är att få något att köpa för. Ty köpa kan man icke, utan man har någon hand att fatta med och någon näringskälla, hvarifrån det skall komma. Vi från landsbygden i Småland, vi hafva varit med om att gifva tull åt industrien, handtverkerierna och verkstäderna i städerna, den ena skyddstullen efter den andra, hvilket för oss icke kan hafva haft någon annan betydelse än att öka tullskyddet omkring landets näringskällor, om än det i många särskilda fall skett med icke ringa risk af ökad tullskatt. Det kan väl då icke kännas så obarmhertigt, orättvist och omenskligt, om vi då komma och begära ett genskydd. Såsom vi hafva gifvit eder, så bören I också nu gifva oss, så att vi kunna bära bördorna.

Mina motståndare må utgå från sin utgångspunkt och tala för sina små, men må de då också tillåta mig att taga min utgångspunkt från de små jag här representerar. I deras namn ber jag, att äfven den lilla af mången kanske icke mycket aktade näringskälla, hvarom nu är fråga, må vinna tillbörlig uppmärksamhet. Illa skulle det vara, om Småland, som lider icke så litet genom den växande skogskonkurrensen med Norrland, nu ytterligare skulle få lida för de norrländska arbetarnes skull, så att de icke fingo skydd för den näring, af hvilken många dess arbetare lefva och i hvilken de hafva en samlad penning till skatt.

Jag skall därför be att få yrka bifall till utskottets förslag,

Herr *Jönsson* i Mårarp instämde häruti.

Herr *Behmer*: Såsom hufvudsakligt skäl för bifall till sin begäran om tullfrihet för fläsk, andra slag, har motionären, herr *Thor*, anfört: att »de mindre bemedlade och den egentliga arbetsklassen, hvilka äro de, som nästan uteslutande använda det importerade amerikanska fläsket såsom den billigaste och mest närande föda, de kunna skaffa sig, hafva pålagts ökade bördor, nog dryga efter förmåga och bärkraft, till landets försvar», samt erinrar, att fläsktullen nästan uteslutande drabbar Norrland och de allra fattigaste klasserna af befolkningen derstädes. Nu är det nog stäldt utom allt tvifvel, att tull å fläsk vållar en prisförhöjning på varan, men frågan är, hvem denna prisförhöjning

Ang. tullen å drabbar, om den drabbar arbetarne, som motionären påstår, eller om icke förhållandet är, såsom jag hört uppgifvas, att arbetskostnaderna ökas med prisförhöjningen, eller med andra ord, att arbetsgifvarne drabbas af prisförhöjningen på så sätt, att de få lemna ökad aflöning till arbetarne. Är förhållandet så, hvilket jag för min del har anledning att antaga, kan jag icke se, att det för Riksdagen förefinnes den ringaste anledning att inskrida i det syfte, motionären begärt. Ensamt detta förhållande kunde vara tillräckligt skäl för att bifalla utskottets förslag. Men det finnes äfven ett annat skäl, som för mig åtminstone väger ännu mera.

Vårt land eger nemligen en ganska talrik skärgårdsbefolkning. Den är ett fattigt och sträfsamt folk, som lefver och arbetar under ganska ogynsamma förhållanden, samt är hänvisad till att under slit och släp, ofta med fara för lif och lem, taga sin näring ur hafvet. Denna befolkning idkar äfven svinafvel, och det fläsk, som den producerar är till sin smak ungefär lika med det amerikanska fläskets, beroende derpå, att den föder sina svin med fiskräk. För att nu få en slant, måste de sälja detta fläsk — själfva få de icke smaka det, ty det är alldeles för dyr föda för dem, utan de få föda sig af den fisk, som de icke kunna få sälja. — Afsättningsorten för deras fläsk är egentligen Norrland. Men då de der hafva att utstå konkurrens med det amerikanska fläsket — en konkurrens i hvilken de icke kunna bestå — är det förklarligt, att de ovilkorligen behöfva skydd för sin vara.

Det är å denna fattiga skärgårdsbefolknings vägnar och i deras intresse, som jag ber, att Riksdagen ville behjerta deras önsksningar. De äro lika goda och trogna undersåtar som trots någon af dessa arbetare, motionären berört, och de äro, gunås, minst lika fattiga om icke fattigare än många andra.

Jag anhåller, herr talman, om bifall till utskottets förslag.

Herr Petersson i Boestad: Herr talman! Ehuru utskottet gjort betydliga nedsättningar på de yrkanden jag har i motionen, vill jag dock yrka bifall till utskottets hemställan; och jag gör det under den förhoppningen, att artikeln fläsk vid höjningen af jordbrukstullarne icke heller skall komma att sakna ett behöfligt tullskydd mot den alltjemt tilltagande importen af i synnerhet amerikanskt fläsk. Jag anser detta vara af behovet påkalladt, då inom landet produceras en i alla afseenden bättre vara, icke blott tillräcklig för den inhemska konsumtionen, utan äfven till rätt betydlig export på utlandet. Fläskproduktionen är helt säkert en vigtig näringsgren för de mindre jordbrukarne och torparne, och den utgör ofta hufvuddelen af deras årsinkomst, med hvilken de kunna betala skatter och öfriga utgifter. För dessa betyder det mycket, om priset ej genom den utländska importen nedtryckes under produktionskostnaden. Om man därför, genom att

åsätta ett verksamt tullskydd, inskränkte importen, kunde man möjligtvis behålla hemma en och annan af de millioner kronor, som nu går ur landet för amerikanskt fläsk. Som danskarne alltjemt öka sin fläskproduktion och följaktligen sin export till England samt underbjuda oss i pris, kunna vi slutligen blifva hänvisade till vår egen marknad inom landet.

*Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)*

Det säges, att Norrlands skogsarbetare begagna amerikanskt fläsk, hvilket för sin stora fetthalt lämpar sig för ett hårdt klimat, men enligt de iakttagelser, som blifvit gjorda i Småland, hvilket landskap till stor del är högländt, och följaktligen liksom Norrland har ett kallt klimat, samt der äfvenledes tyvärr pågår en allt för stor skogsafverkning, använda skogsarbetarne der högst sällan något amerikanskt fläsk.

Då jag emellertid tror, att den af utskottet nu föreslagna, före tullnedsättningen gällande tullsatsen, 20 öre per kilogram, skulle i någon mån hämma införseln af det amerikanska fläsket, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets hemställan.

Herr Sjö: Såsom vi se af betänkandet, exporteras det i Sverige något mera fläsk än hvad som importeras. Deraf drager man den slutsatsen, att vårt land ganska godt kan förse sina innevånare med ifrågavarande sofvel. Men när så är och då dertill kommer, att det fläsk, som importeras till Sverige, kommer från Amerika, till hvilket land Sverige exporterar något eller intet af sina alster, behöfver man icke frukta några repressalier, derest den nu föreslagna tullförhöjningen beslutes. Då det derjemte visat sig, att den fläsktull, som vi nu haft under tvenne år, icke varit tillräcklig, kommer jag att yrka bifall till den af utskottet föreslagna förhöjningen. Jag gör detta så mycket hellre, som, under den tid vi hade den högre fläsktullen, denna tull verkade derhän, att det producerades betydligt mera, än hvad det gjordes under de föregående år, då denna tull ej var gällande. Man vunne äfven med den högre tullen den fördelen, att man kunde få den inhemska marknaden för sin vara, och att en stor del jordbrukare — åtminstone de mindre — fingo tillfälle att uppfodra sin spanmål och derigenom fingo en utmärkt gödning för sin jord, så att de sluppe att köpa de artificiella gödningsämnena, som visserligen i någon mån befordra växtligheten, men som ej tillföra jorden någon mylla. Man skall kanske säga, att, då jag påyrkar det högre tullbeloppet, som utskottet och motionären föreslagit, jag derigenom vill fördyra soffet för den fattige. Jag medgifver visserligen, att så kommer att i någon mån ske, men på samma gång jag detta gör, torde herrarne gifva mig rätt deri, att de många fattiga hemmanssegare och torpare, som hafva någon jord att uppföda svin på, och för hvilka det ställer sig så, att de kunna föra något fläsk i marknaden, att dessa

Ang. tullen å fläsk.
(Forts.)

hundratusentals människor skola sätta ofantligt värde på, om de kunna få ett eller annat öre mera för ett kilogram fläsk än hvad nu är fallet. För de förmögne betyder det ingenting, om de betala några få ören mera, som producenterna få i ersättning för sina sträfvanden.

Detta är min lifliga öfvertygelse, hvilken jag icke gerna kan frångå, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan. Jag tror, att det säkerligen kommer att gagna den mindre jordbrukaren, som icke kan exportera sina varor liksom de större mejeristerna och godsegarne kunna. Han är hänvisad uteslutande till den inhemska marknaden, men gifvet är dock att den påverkas af prisen i andra länder.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Alsterlund: Herr talman, mina herrar! Erfarenheten har gifvit vid handen, att det importerats i landet fläsk oaktadt tull. År 1890 infördes, enligt reservanternas förslag bifogad utredning, 800,000 kilogram fläsk mer än före fläsktullens tillkomst. Denna tull kan således enligt min uppfattning icke vara någon skyddstull för den inhemska svinafveln. Är den nu icke skyddstull, så är den ju en finanstull, men jag hemställer till denna kammare, om den vill vara med om att pålägga en finanstull på en lifsförnödenhet, som, säga hvad man vill, dock är af stor betydelse i synnerhet för den norrländske arbetaren.

En talare, herr Hazén, sade, att det amerikanska fläsket icke går så mycket till Norrland, men jag kan dock försäkra honom, att så är förhållandet; ty dit går nog den allra största delen af det amerikanska fläsket. Den norrländska arbetaren tycker om detta fläsk, och han föredrager det framför det svenska. Det förhåller sig icke heller så, som den ärade talaren sade, att det amerikanska fläsket för arbetaren är skadligt; arbetaren har icke funnit sig illa af detsamma.

Det var en talare här bakom mig, herr Behmer, som, om jag fattade honom rätt, påstod, att det var affärsmannen som fick betala tullen, men deruti har han dock tvifvelsutän orätt, ty det är konsumenten, som får betala den.

Jag skulle önska, att de herrar ledamöter af denna kammare, som föreslagit tull på fläsk, fingo vistas ett år uppe i de norrländska skogarna och der lefva den norrländska skogsarbetarens lif, deltaga med honom i hans mödor, i hans arbete och hans försakelser. Jag tror, att de då icke vidare skulle hafva någon lust att komma fram med motioner om förhöjd tull å fläsk. Ehuru jag nu underskrifvit den af herr Thor framburna motion, så kan jag dock icke i likhet med herr Thor vidhålla densamma, emedan jag befarar, att, om vid det slutliga afgörandet af denna fråga, det vill säga vid den gemensamma voteringen, ouröstningen komme att röra sig mellan tullfrihet å fläsk och

utskottets förslag, det senare komme att segra. Hafva vi deremot reservanternas förslag gent emot utskottets, så finnes det stor anledning att antaga, att reservanternas förslag går igenom i den gemensamma voteringen, och det är af den orsaken, som jag måste yrka bifall till reservanternas i denna kammare förslag.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Herr Höjer: Herr greffe och talman, mina herrar! Det är en konstig sak med dessa lifsmedelstullar. Dessa tullar, som vi hedningar här på stockholmsbänken betrakta som rena tokerier, de äro hos våra högt aktade protektionistiske motståndare föremål för en nästan religiös vördnad. Och det allra märkvärdigaste är, att ju mera dessa lifsmedelstullar i våra ögon äro fullkomligt betydelselösa, desto större är den vördnad, som våra motståndare för dem hysa. Jag minnes från 1891 års riksdag, huru, då den kuriösa potatistullen var på tal, en högt aktad ledamot af denna kammare, jag tror att det var herr A. P. Danielson, förklarade, att denna tull, om den också icke tjänade till något annat, likväl hörde med till systemet. Den var och den är enligt protektionisternas mening en sorts dekorativ prydnad på en byggnad, som i öfrigt just icke har mycken arkitektonisk skönhet att visa.

Hvad åter beträffar fläsktullen, menade vid 1893 års riksdag en högt aktad ledamot af denna kammare, herr Petersson i Dänningelanda, att den af alla tullar, hvarmed vi voro lyckliggjorda, vore den allra viktigaste. Och af samma mening tyckas årets båda högt aktade motionärer från Småland, herrar Petersson i Boestad och Johansson i Strömsberg, äfven vara. Hvad beträffar de medel de söka för att tillgodose den småländska svinafveln, så är det klart, att dessa äro högre tullsatser på importeradt fläsk. Den radikalaste af motionärerna är dock herr Johansson i Strömsberg. För honom vinkar såsom ett lyckligt Kanaan Sverige med rent importförbud på allt hvad fläsk heter. Han tyckes således hafva två tullprotektionistiska maximer. Den ena lyder: »Sverige åt svenskarna»; och den andra: »Sverige åt Smålandsgrisarna.»

Hvad beträffar de skäl, som de högt aktade motionärerna anfört, så synas de mig icke så synnerligen starka. Men de kunna trösta sig med, att *deras* skäl åtminstone icke äro svagare än de, som det vällofliga bevillningsutskottet presterat. Jag skall bedja att få bemöta åtminstone ett af de uttalanden, som i bevillningsutskottets utlåtande förekomma. I motiveringen uttalar bevillningsutskottet den för mig högst öfverraskande satsen, att svinafveln tagit ett betydande uppsving *under hägnat af den år 1888 äsatta tullen*. Jag skall bedja att i yttersta korthet få göra en liten vidräkning med detta påstående. Jag utgår från officiella siffror, exportsiffrorna för svenskt fläsk, och jag behandlar dem på samma sätt som bevillningsutskottet vid 1890 års riksdag. Till siffran

Ang. tullen å fläsk.
(Forts.)

å för det exporterade fläsket lägger jag siffran för de exporterade lefvande svenska svinen, sedan jag förvandlat dem till fläsk efter en siffra af 60 kg bruttovigt, hvilken evalveringssiffra dock enligt uppgift från sakkunnigt håll lärer vara alldeles för låg. Sedan jag utfört denna beräkning, kommer jag till följande siffror i runda tal.

Om jag först fäster mig vid de fem sista frihandelsåren, så finner jag att exporten utgjorde år 1883 1,800,000 kg.; år 1884 3,300,000 kg.; år 1885 3,100,000 kg.; år 1886 3,500,000 kg. och år 1887 5,300,000 kg. Det visar en tillökning i exporten under dessa fem olyckliga frihandelsår af icke mindre än 194 %.

Tager jag sedermera de fem första protektioniståren, så ställa sig siffrorna sålunda. År 1888 exporterades 4,700,000 kg.; år 1889 7,700,000 kg.; år 1890 6,100,000 kg.; år 1891 5,400,000 kg. samt år 1892 7,100,000 kg.; således en tillväxt under dessa första protektionistår af 51 %.

Skulle nu någon säga, att denna gruppering af år icke är riktig, emedan fläsktullen icke hunnit verka 1888, och att år 1888 därför bör räknas med till »frihandelsåren», så blir saken från protektionistisk synpunkt icke bättre, emedan vi i detta fall måste räkna med till den första protektionistiska femårsperioden året 1893, då utförseln af svenskt fläsk var betydligt mindre än föregående år eller endast 6,700,000 kg.

Hvad jag vill säga med dessa siffror, är, att det påståendet är falskt, att det är under hägnet af 1888 års tullar, som den svenska svinafveln tagit ett betydande uppsving. Nej, mina herrar, dess bättre var den svenska svinafveln i en ganska lycklig blomstring långt innan det nya systemet började; och man kan säga, att utvecklingen under de senare åren gått relativt långsammare än under de fem sista frihandelsåren. Men emellertid är det alldeles odisputabelt, att svinafveln successivt vuxit under de sista tolf åren för att nå sitt maximum sista året eller 1894. Det är en jemnt och stadigt fortlöpande utveckling.

Se vi åter på importsiffrorna för amerikanskt fläsk, så finna vi ett helt annat och högst egendomligt förhållande. Onekligt minskades importen af detta amerikanska fläsk efter 1888, och det icke så litet, men den följde samma lag som under föregående år: alldeles icke någon jemnare vare sig sänkning eller stegring, utan kastningar upp och ned, under alla de år, för hvilka siffror finnas tillgängliga. Om man ser tillbaka på slutet af 1870- eller början af 1880-talet, så var importen då af amerikanskt fläsk högst betydlig. 1880 steg den, om jag minnes rätt till 14,000,000 kg., för att följande år sjunka ned till 4,000,000 kg. Går jag sedan till de fem sista frihandelsåren, om hvilka jag talat, finna vi samma förhållande. Idel kastningar upp och ned. År 1883 circa 10,000,000 kg.; år 1884 6,400,000 kg.; år 1885 10,500,000 kg.; år 1886 10,000,000 kg.; år 1887 vid pass 8,800,000 kg. Se-

dan komma protektionistären, under, som jag förmodar, en viss *Ang. tullen å*
påverkan af fläsktullen i begynnelsen. Importen bragtes ned till *fläsk.*
5,700,000 kg. år 1888 och 4,800,000 år 1889. Men så till den *(Forts.)*
grad nödvändigt var detta amerikanska fläsk för våra norrländska
arbetare, att oaktadt den höga tullen importen af amerikanskt
fläsk år 1890 sprang upp ånyo till öfver 8,200,000 kg.

Om man nu frågar mig, hvad jag tänker om orsakerna till denna oupphörliga variation i importen af amerikanskt fläsk, så synas de mig påtagliga. De äro hufvudsakligen två: för det första förändrade förhållanden från det ena året till det andra med afseende på skogsafverkningen i Norrland. Är skogsafverkningen betydlig, då behöfves en större massa arbetare; då konsumeras större mängder amerikanskt fläsk; och tvärtom i motsatt fall. Den andra faktorn, som inverkar på ifrågavarande import, är naturligtvis priset på amerikanskt fläsk. Allt efter som det blir dyrare, så får befolkningen i Norrland spänna åt svältremmen och äta mindre amerikanskt fläsk än förut. En stor vaxling visar sig i importsiffran för år 1893. Det året och året förut var priset på amerikanskt fläsk det högsta, som kommit till min kännedom. Medelpriset för år 1891 var 58 öre per kilo och år 1892 66 öre; år 1893 var medelpriset däremot 88 öre och priset sprang till och med upp ända till 104 öre. Hvad blef följden? Jo, den blef den lägsta importsiffran för amerikanskt fläsk, som under de tolf sista åren förekommit nemligen endast 3,600,000 kg.

Den konsekvens, som jag drager häraf, är, att exportströmmen å ena sidan och importströmmen å den andra äro lika två strömmar, som icke beröra hvarandra och icke hafva med hvarandra det ringaste sammanhang. Priset i ena fallet inverkar icke på priset i det andra; och det synes mig alldeles naturligt, hvad som också många gånger på detta rum framhållits, att man har att göra med två alldeles olika varor. För mig, med den lilla kännedom om dessa förhållanden, som jag har, synes försöket att på något verksamt sätt söka hindra importen af amerikanskt fläsk genom att påsätta en tull vare sig af 10 eller 20 öre alldeleslikna ett försök att skydda sig mot den amerikanska sullädertillverkningen genom en åsatt tull på någon lyxartikel hvilken som helst.

Saken är den, att de norrländska arbetarne icke kunna undvara det amerikanska fläsket, utan betala det med ganska höga pris just på grund af dess för dem lämpliga egenskaper. Och det kommer sig icke blott af de femtio procenten större fetthalt, som det amerikanska fläsket innehåller i jämförelse med det svenska, utan äfven af det amerikanska fläskets beskaffenhet i öfrigt. Jag skulle tro, att de norrländska arbetarne mycket litet skulle känna sig nöjda med att tillbyta sig det fiskfödda fläsk, på hvilket herr Behmer bjöd dem, mot det amerikanska fläsk, som de nu importera. En särskild orsak, hvarför de hellre taga amerikanskt fläsk, är att det är beredt på ett för dem lämpligt sätt. Det är

Ang. tullen å fläsk.
(Forts.)

nemligen torrsaltadt, det skämmas därför mindre och håller sig vida bättre samt får en mera lucker beskaffenhet, hvilken gör, att det passar bättre för dem, emedan de utan vidare kunna skära det i stycken och äta det som sofvel till det bröd, som de förtära.

Under sådana förhållanden blir för mig en tull på amerikanskt fläsk, såsom här många gånger förut sagts, uteslutande en finanstill och icke en skyddstill. Och då denna finanstill trycker på en jmförelsevis fattig del af vår befolkning och går till så betydliga belopp — den skulle efter förhållandena under 1894 och med en tull af 20 öre pr kg. uppgå till en beskattning af öfver 1,200,000 kr. — då finner jag det för min del högst oförsvarligt att förhöja en sådan tull, som ingenting kan skydda och som därför bör afskaffas. Det är just detta, de högt aktade småländingarna förbise, att det svenska och det amerikanska fläsket äro två olika varor. Om vi taga och göda våra svenska svin, så kunna de dock icke ersätta det amerikanska fläsket, förr än vi uppföda våra svin på samma sätt och med samma föda och bereda fläsket på samma sätt som amerikanerna göra med sina svin och sitt fläsk. Till dess finner jag billigheten fordra, att vi fritt låta de norrländska arbetarne utan extra beskattning få förtära sitt amerikanska fläsk.

Herr grefve och talman, jag yrkar afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Thors motion.

Herr Wallbom: Då jag läser igenom alla dessa motioner, som kommit in, så frågar jag mig, hvarför det inkommit så många fläskmotioner. Jag skulle kunna svara på denna fråga i enlighet med talaren på smålandsbanken, att det tyckes vara konkurrensen om skogsprodukter mellan det småländska folket och de norrländska arbetarne, som är orsaken dertill, men jag tror dock icke, att så är förhållandet, och då framställer jag en annan fråga, hvilken anledningen kan vara? Jo, det måste vara den moderna tidsströmningen, som gör, att man skall skydda på alla möjliga sätt, äfven om det icke är nödvändigt.

Det var en talare från Södra Vestbo härad, som sade, att att man icke hade mer än två vägar att gå: den ena den rena frihandelsvägen och den andra den rena protektionistvägen, men jag för min del vill icke gå någondera af dessa vägar.

Om jag skulle tro hvad herr Truedsson sade, då han lernade en utredning om att landtbruket beror af ladugårdsskötseln, och toge dessa hans siffror, så skulle jag finna, att det är en betydlig skilnad mellan åren 1888 och 1895; men tullifvern var lika stor då som nu, fast mjölkpriset var cirka 20 proc. högre. Man säger, att vi skola hafva fläsktullen, emedan den är nödvändig för landtbruket, för svenska näringarna med mera sådant. Om jag skulle få begagna Sverige såsom en affärsman och de

siffror, som reservanterna påvisat uti bevillningsutskottets betänkande rörande ut- och införseln, och jag säger, att vi importera 6 millioner kilogram och exportera precis lika mycket, då menar jag, att affärsmannen endast har gjort ett byte. Frågar jag hvad amerikanskt fläsk kostar i dag, så kostar det 68 öre eller, när jag fråndrager tullen, 58 öre. Jag har hört mig för om priset för svenskt fläsk på engelska marknaden och hvad svinslagterierna få der, och jag har funnit, att det är 70 öre och att affärsmannen sålunda förtjenar 12 öre på hvarje kilogram han byter. Således gör Sverige på detta byte en vinst af 720,000 kronor. Man får väl då åtminstone icke säga, såsom jag läste i en motion för några dagar sedan, att man vore färdig att svettas blod för Sveriges affärsförbindelser med utlandet. På dem har dock icke Sverige förlorat några pengar.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Jag har äfven försökt att se efter, huru olika bevillningsutskottet begagnar sig af siffror. Under onsdagen i förra veckan hade vi före ett tullbetänkande, hvilket bland annat innehöll två tullsatser, som utskottet afslagit helt simpelt med siffror. I fråga om cementtullen var det nemligen bevisadt, att exporten var mycket större än importen, och detta var ett tillräckligt motiv att afslå denna tull. I fråga om tjärtullen var förhållandet det samma. Man finner af betänkandet, att år 1893 importerades 3 millioner kilogram och exporterades 6 millioner kilogram, och, när nu siffrorna hafva samma betydelse i fråga om cement-, tjär- och fläsktullen, så tycker jag åtminstone, att, när exporten öfverstiger importen, siffrorna borde tala lika. Till sist vill jag säga, att det förefaller mig märkvärdigt, hvilkendera af talarna på smålandsbanken jag skall tro. Den ena talaren säger, att det är nödvändigt att hafva tull på amerikanskt fläsk, därför att de, som skola fara in till städerna och sälja sitt fläsk, skola få litet mera för detsamma; den andra säger, att vi lida icke det minsta af det amerikanska fläsket, ty det begagnas icke. Så är det äfven på min ort; det finnes ingen afsättning på det amerikanska fläsket, och så tyckes äfven förhållandet vara i Småland.

Således är jag af den uppfattning, att det är en modern tidsrörelse, som är bestämmande för dessa motioner. Jag erkänner gerna, att landtbruket lider, men på denna väg får det icke någon hjälp.

I lördags qväll var det en talare, som nämnde om det franska folket och den solidaritet, som fans hos detta folk mellan stad och land, när det gäller tullar. Jag tror äfven, att vi komma att gå framåt och att solidariteten växer i Sverige mellan städernas och landsbygdens befolkning, men jag tror, att det blir först när man erkänner svenska folkets solidaritet liksom det franska folket gör det.

Det var äfven en talare, som sade, att det behöfdes fläsktull, ty det var en mängd fiskare, som uppfödde svin, men fläsket

Ang. tullen å blef icke bra, ty de uppfödde svinen med fiskaffall; därför vore
fläsk. det behöfligt att hafva denna tull, ty de förde upp fläsket till
 (Forts.) Norrland och sålde det der. Detta motiv hoppas jag icke duger
 och icke tilltalar någon af oss. Jag skall icke längre upptaga
 kammarens tid, utan skall endast yrka bifall till den af herr Jo-
 han Johansson med flera afgifna reservation. Jag skulle vilja
 yrka bifall till herrar Thors och Norbergs förslag, men jag tror,
 att, om det yrkandet bifölles, det vore detsamma som att få en
 högre tullsats.

Herr Petersson i Dänningelanda: Då jag är en af dem,
 som undertecknat motionen om 20 öres fläsktull, så kommer jag
 att yrka bifall till utskottets förslag. Jag skulle visserligen för
 min del helst önska en ännu högre tull, men jag har dock icke
 ansett mig böra gå längre, utan ville i stället visa moderation.
 Då det var fråga om spanmålstullarne, yrkade våra motståndare,
 att vi skulle visa moderation i afseende på dessa tullar, men nu,
 då vi begära detsamma af dem, då är det icke alls någon fråga
 om moderation, utan de yrka afslag.

En talare på stockholmsbänken, herr Höjer, hade vänlig-
 heten att relatera ett yttrande af mig vid 1893 års riksdag, då
 denna fråga var före, och påstod, att jag hade sagt, att bland
 alla tullar fläsktullen är den mest nyttiga och nödvändiga. Ja,
 jag har verkligen yttrat det och jag skall göra det än en gång,
 och jag är öfvertygad om, att i fall herr Höjer kände till befolk-
 ningen i Småland och dess förhållanden lika väl som vi småläu-
 ningar göra, så skulle han gifva mig rätt härutinnan. Ty om
 man kan säga, att spanmålstullarne något mera gagna de större
 än de mindre jordbrukarne, så råder det ett alldeles motsatt för-
 hållande med fläsktullen, ty den kommer nästan uteslutande de
 mindre jordbrukarne och jordbruksarbetarne till godo.

Dessa mindre hemmansegare, som sitta på en liten hem-
 manslott och icke hafva någon spanmål att sälja, kunna hufvud-
 saktligen endast bli i tillfälle att afyttra en enda artikel, nemligen
 fläsk. Dessa torpare, som sitta på sina jordtorp, och dessa back-
 stugusittare, hvilka icke hafva synnerligen stort jordområde, de
 pläga dock vanligen föda upp 2 å 3 svin om året genom att
 plocka till dem litet gräs från vägkanter och dylika ställen. Ge-
 nom försäljning af dessa svin på hösten erhålla de litet pennin-
 gar för bestridande af de nödortfigaste behofven, och med göd-
 seln efter svinen kunna de bereda sig tillfälle att på grannens
 område sätta litet potatis och söka sålunda att uppehålla sig.

På de större egendomarne, der man vanligen anställt stat-
 folk, som bilda egna hushåll, som åtnjuta kontant lön och span-
 mål, der pläga dessa statfolk vanligen uppföda 2 å 3, ja, äfven
 flera svin medelst gräs, rensadt eller plockadt från trädgårdar
 och åkrar; och på så sätt bereda de sig lika stor inkomst som

den de åtnjuta i kontant lön. Särskildt i de delar af Småland, *Ang. tullen å fläsk.* som jag känner till och i synnerhet inom min egen valkrets, finnes det icke någon, som icke är ifrig för denna fläsktullen, och afven de ifrigaste motståndarne mot spanmålstullarne äro ifriga anhängare af fläsktullen. (Forts.)

I tullstridens dagar på 1880-talet brukade man säga, att man icke borde sätta tull å spanmål, därför att den vore en råvara, utan att man endast borde sätta tull på förädlade jordbruksprodukter, att vi behöfde införa spanmål i landet och att en tull därför endast fördyrade brödfödan och dylikt. Ja, här är just en sådan vara, en förädlad produkt, men när vi protektionister vilja hafva tull å densamma, så svara herrar frihandlare nej och anförå såsom skäl därför, att man deraf producerar mer än landet behöfver, att man exporterar af den och att tull derå sålunda icke skall tjena till något. På hvad skall man då hafva tull? Vi skola icke hafva tull på den vara, som importeras, säger man, och icke heller vill man åsätta tull på hvad som exporteras. Det är samma förhållande med industrialster. Vi hafva satt tull på dem. Nog både exporterå och importerå vi industrialster; men vi äro dock villiga lemna industrien detta skydd.

Är det då mer än rätt och billigt, att jordbrukarne begära samma tjänst tillbaka eller att få skydd för sina jordbruksalster? Och då detta skydd hufvudsakligen kommer att gagna de små jordbrukarne och de fattige inom vårt land, så vågar jag upp-repa det påstående, som herr Höjer fann så besynnerligt, eller att denna tull är en af de mest nyttiga och nödvändiga, och ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Petersson i Runtorp: Ehuru diskussionen om dessa tullfrågor redan fortskridit så långt in på andra dagen, så kan jag, som hittills suttit endast såsom åhörare, icke underlåta att säga några ord, fastän jag på förhand vet, att mina ord icke gälla något i detta fall, ty jag lærer lika litet kunna öfvertyga någon af herrarne, som det varit möjligt för de herrar, hvilka jag hit-tills åhört, att kunna öfvertyga mig. Således lär väl saken stå sådan den är i detta fall. Jag skall emellertid, till det myckna, som här blifvit sagdt, be att få lägga några ord.

Här har framhållits såsom ett axiom från frihandlarnes sida, att dessa tullar äro de förhatligaste af alla, som finnas, och att de möjligen skulle kunna vara med om en och annan af de öfriga tullarne, men ingalunda om sådana, som gälla den fattiges dagliga bröd, men då frågar jag: hvad är dagligt bröd? Jag hop-pas, att herrarne icke hafva glömt hvad katekesen säger derom. Hvad är nu i detta fall dagligt bröd? Jo, det är just det, som jordbrukarne här vilja hafva. Och jag vill då erinra om huru katekesen säger: »den, som fräntager sin nästa hans bergning, han dräper honom». Hafva herrarne tänkt något på den saken?

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Hvad vill nu jordbrukaren hafva? Jo, dagligt bröd eller, med andra ord, hvad han till sitt lifsuppehälle oundgängligen behöfver. Då herrarne hafva så godt om siffror och tala om millioner, som skola tagas ur de fattiga arbetarnes fickor, så vill jag fråga: hvad är en jordbrukare, är icke också han arbetare? Och är icke äfven han värd att få sitt dagliga bröd? Jag vet visserligen, att det finnes stadsbor, som icke veta, hvad det vill säga att vara jordbrukare och att producera lifsförnödenheter — jag vill visst icke skära alla frihandlare öfver en kam — men om de i allmänhet visste detta bättre, så skulle saken te sig helt annorlunda. Ja, medan jag kommer i håg det, skall jag be att få bemöta en talare å norrlandsbänken, hvilken sade, att han skulle önska att smålänningarne skulle komma upp till Norrland och försöka, huruvida de då skulle kunna undvara det amerikanska fläsket. Jag åter skulle vilja uttala den önskan, att norrländingarne komme ner till Småland och sloge sig ner på våra små jordtorfvor. De skulle då få se, om de icke skulle inse behöfvet af att kunna producera litet fläsk för att med afkastningen deraf betala sina dryga skatter och annat, med ett ord sagdt, för att kunna existera.

Jag tycker för min del, att man bör hjälpa och understödja hvarandra. Hvad hafva för öfrigt norrländingarne att klaga öfver? Vill man taga reda på af statistiken, hvad de fått betala i tullar samt anställa en jämförelse med alla de bekvämligheter, som de fått af staten sig tilldelade, så tror jag, att man icke skall finna sig vara dem mycket skyldig.

Jag vill alltså härmed säga, att det just är det dagliga brödet, som man egentligen vill skydda; man vill, att äfven de, som producera dagligt bröd, sjelfva skola kunna lefva. Jag förstår icke herrarnes resonnement eller den strid, som nu pågår emellan frihandlare och protektionister. Jag kan naturligtvis icke hafva så hög tanke om min förmåga, att jag skulle tilltro mig kunna lyckas öfvertyga någon, men för så vidt man vill anses såsom en förnuftig människa — och såsom sådana vilja vi väl allesammans anses — så kan man icke med fog säga, att, när vi hafva ett så starkt tullskydd i allmänhet, man genom spanmålstullarne tager 20 à 25 millioner ur de fattiges fickor. Hvarför då icke lika väl taga hela budgeten med? Det är ju också något, som utkräves af svenska folket och som tages ur dess fickor. Å nej, vi lära väl få hjälpa hvarandra allesamman, och det är just detta, som sker, då näringarne få skydd.

Jag behöfver kanske icke tillägga mera. Hufvudsaken af hvad jag velat säga är, att så länge andra näringsgrenar åtnjuta skydd, så borde också ett sådant skydd komma äfven jordbruket till del. Kunde man taga bort allt skydd, så finge väl äfven vi jordbrukare låta oss nöja med den saken; men sådant låter sig väl icke göra, för så vidt vi skulle tänka oss vara försatta i samma

tillstånd som det, då människorna nyss spatserat ur paradiset. *Ang. tullen å fläsk.*
 Har man emellertid sammanslutit sig till samhällen med ömse-
 sidiga rättigheter och skyldigheter, så synes det mig vara alldeles
 tydligt, att dessa rättigheter och skyldigheter böra tillämpas så i
 ena fallet som i det andra. *(Forts.)*

Jag vill ytterligare lägga herrar frihandlare på minnet, att man bör tänka på det språk ur katekesen, som jag nyss anförde, nemligen att »den, som fräntager sin nästa hans bergning, han dräper honom». Ha' herrarne tänkt på det orätta uti att göra detta? Jag känner förhållandena bland de mindre jordbrukarne så mycket, att jag vet, att det icke finnes någon näring, som erfodrar så strängt arbete och så stränga försakelser som jordbruket; och då tycker jag, att det är rent af obarmhertigt att beröfva jordbrukarne deras bergning. Det är för öfrigt ett misstag, att prisen å lifsförnödenheter skulle höjas genom tullar, ty ju mera hjälp man får, ju mera man kan producera, desto billigare ställa sig prisen till följd deraf att den inhemska täflingen då blir större och större. Dessutom måste jordbrukaren för att kunna lefva och existera beredas tillfälle att kunna försälja något; ty under uttrycket dagligt bröd räknar jag icke blott sjelfva brödet, utan också andra saker, och om man äfven dit räknar fläsk, så är detta icke nog, utan dertill får man räkna åtskilligt mera. Här yttrades för icke länge sedan af en talare från stockholmsbänken, att fläsktullarne voro skadliga. Men långt ifrån att kunna bevisa detta, bevisade han hufvudsakligen, att fläsket åstadkom mycket munväder; hvad han i öfrigt bevisade, tror jag ej var mycket att fästa sig vid.

Jag skall af nu anförda skäl yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Natt och Dag: Jag skall be att få upplysa de talare på stockholmsbänken, som af hr Johansson i går betecknades med namnet stockholmsradikaler, derom att det finnes annat fattigt folk än stadsarbetarne. Dessa talare på stockholmsbänken hafva uppträdt till försvar för Stockholms arbetare; vi åter uppträda till försvar för dessa små fattiga landtbrukare, som innehafva kanske $\frac{1}{8}$ eller $\frac{1}{16}$ hemman eller mindre, och vidare hafva vi att bland dem räkna torpare och backstugusittare. Hela denna klass har i allmänhet ingen annan utväg för att betala sina stora skatter än att uppföda några svinkreatur å sina lägenheter.

Visserligen hafva hemmansegarne den stora lyckan framför stadsarbetarne att få utöfva rösträtt, men mången gång veta de icke att begagna sig af densamma; ja, det har till och med kunnat inträffa, att ingen infunnit sig för att utöfva sin rösträtt vid riksdagsmannaval, hvadan denna företrädesrätt kanske icke är så synnerligen mycket värd, som man i allmänhet anser.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Deremot är jag icke säker, om det skulle lända till någon fördel för dessa små jordbrukare att få nu föreslagna tull på fläsk.

Vi finna af statistiken, att det hufvudsakligen är amerikanskt fläsk, som hit importeras, under det att det fläsk, som härifrån exporteras, går till engelska konsumenter. Detta är ju två skilda saker; och då vi alla veta, att norrländingarne mest begagna sig af amerikanskt fläsk, så synes det mig, att de böra fortfarande få köpa det till samma pris som hittills.

Ehuru jag är en fullkomligt bestämd protektionist, så vill jag dock, att i detta fall någonting göres för norrländingarne, hvarför jag förenar mig med hr Johan Johansson i hans yrkande, att nuvarande tullen af 10 öre å fläsk måtte bibehållas oförändrad.

Herr Petersson i Boestad: Herr Alsterlund antydde, att om motionärerna kände till, hvilket lif af mödor och försakelser som de norrländska skogsarbetarne nödgas underkasta sig, så skulle man ej neka dem att förskaffa sig det amerikanska fläsket tullfritt.

Med anledning deraf vill jag säga herr Alsterlund, att jag för min del känner till det lif af försakelser och umbäranden, som de småländska jordbrukarne och skogsarbetarne föra; men att jag deremot om dessa aldrig fått höra, att de varit i tillfälle att konsumera champagne, såsom man ofta försport om skogsarbetarne i Norrland. Under skogsafverkningens mest gyllene tid derstädes skall det hafva varit mycket vanligt, att skogskörare och arbetare konsumerade champagneviner i stor myckenhet både på gästgifvaregårdar och i städerna.

Herr Höjers anmärkning mot motionärerna vill jag icke upptaga till bemötande, och jag anser det icke heller vara från vår sida behöfligt.

Herr Andersson i Löfhult: Jag skall be att få säga några ord i denna sak.

Jag känner mycket väl till, huru dessa små jordbrukare hafva det, dessa torpare och andra, som föda upp svin. Här har nu talats om huru svårt det skulle blifva för norrländingarne, om man höjer fläsktullen till 20 öre, men det är väl ändå icke så farligt dermed. Man ser aldrig några norrländingar komma ner till Småland och odla mossar, gräfva diken och dylikt, men väl resa våra arbetare upp till Norrland för att der förtjena penningar och underhålla sina familjer i Småland. Denna omständighet tyckes ju visa, att de norrländska arbetarne i alla fall åtminstone tyckes hafva det bättre än de små jordbrukarne i Småland. Jag tror, att om de norrländska arbetarne få betala ett eller annat öre mer om dagen, så skola de icke lida synnerligen mycket deraf.

När det var fråga om spanmålstullarnes antagande, så sade man, att endast de stora jordbrukarne skulle få fördel af spanmålstullar, men alls icke de små jordbrukarne, och till en viss grad kan ju detta påstående vara befogadt. Men nu, när det är fråga om fläsktullen, som torpare, soldater och andra jordbrukare med små lägenheter företrädesvis skulle hafva nytta af, så vill man icke vara med om den. De skola icke hafva den, säger man, de hafva ingen nytta deraf, denna förhöjning i tullen på det amerikanska fläsket inverkar icke på fläskprisen. Men då gör ju en tullförhöjning heller ingen skada.

*Ang. tullen å
fläsk.*

(Forts.)

Vidare säga frihandlarne, som en talare förut påpekat, då det gäller spanmål: Icke skola vi sätta tull på spanmål, ty sådan behöfva vi importera; och när det gäller fläsktull, vilja de icke heller hafva sådan, emedan vi exportera fläsk. Icke kan ett sådant resonnement vara rimligt.

Nu är det på sättet, att tusentals små jordbrukare, torpare, statfolk, backstugusittare och deras vederlikar hafva som sin enda inkomst att föda upp svin, och en tull å fläsk, hvarigenom de skulle kunna få några ören mer pr kilo, är då uppenbarligen för dem af största betydelse. Jag har icke kunnat underlåta att framhålla detta, då jag väl känner förhållandena i detta afseende.

Herr Höjer gjorde sig litet lustig öfver den föreslagna tullsatsen och sade, att protektionisternas lösen tycktes vara icke endast »Sverige åt svenskarne», utan äfven »Sverige åt smålandsgrisarne». Nu förhåller det sig så, att det går ganska stora massor af fläsk upp från Småland till Stockholm och förtäres här och kanske äfven på andra orter. Kanske skulle därför herr Höjer vilja förändra den nämnda lösen till »smålandsgrisarne åt stockholmarne».

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Jonsson i Hof: Det förefaller mig, som om, då den nuvarande tullsatsen å fläsk i genomsnitt torde utgöra 15 à 20 % af varans värde, äfven herrar motionärer på smålandsbanken borde kunna vara belåtna med denna tullsats.

Ty hvilken ståndpunkt man än intager i tullfrågan, torde hvar och en likväl böra erkänna, att det också ligger en stor fara i att drifva upp tullsatserna för högt, ty derigenom riskerar man kanske icke endast, att hela systemet kommer på sned och ramlar sönder, utan man gör äfven mera ondt genom att fördyra varan för dem, som behöfva köpa, än hvad af behovet kräfvdes. Jag tror, att motionärernas hela uppfattning hvilar på ett misstag, och att det är anledningen till deras oupphörliga motionerande i denna sak. De föreställa sig sannolikt, att genom förhöjda tullar på fläsk denna import af amerikanskt fläsk skulle motverkas eller upphöra och de svenska producenternas afsättning af fläsk

Ang. tullen på fläsk.
(Forts.)

å i stället ökas. Detta är enligt min mening likväl ett fullkomligt missförstånd, ty köparne taga icke detta amerikanska fläsk utan att det är nödvändigt, och denna nödvändighet ligger deri, att det ännu icke beredes något fläsk inom Sverige på samma sätt som det amerikanska, eller så, att det blir lika hållbart för en längre tids förvaring som detta. Detta beror derpå, att slagtnings- och saltningsmetoden i Amerika är rigtad på att fläsket skall kunna hållas friskt under mycket längre tid än det svenska. När nu skogsarbetena i allmänhet företagas långt bort ifrån banade vägar, måste fläsket föras upp dit och en lång tid ligga der i förvar, icke allenast för vintern, utan äfven för sommaren för flottningsarbeten och dylikt. Vore det händelsen, att slagtningen och insaltningen kunde bedrivas på samma sätt här som i Amerika, så är jag säker på, att införseln af amerikanskt fläsk skulle i hög grad minskas eller helt och hållet upphöra, ty tro herrarne, att någon skulle köpa det ofta dyrare amerikanska fläsket, om han kunde begagna sig af det billigare svenska fläsket? Nej, hvar och en skaffar sig nog den vara, som han har billigast, så framt den är användbar för ändamålet.

Om herrarne i stället rigtade sina ansträngningar åt det hållet att söka få saltningsmetoderna så fulländade och lämpliga för ändamålet som möjligt, så tror jag icke, att det vore behöfligt att höja fläsktullen. Jag rekommenderar därför denna sak åt motionärerna till närmare eftertanke. De skola då säkerligen icke upphörligt söka vinna målet på en väg, som icke för dit.

På grund häraf kommer jag att yrka bifall till reservationen, som jag anser föreslå en tillräcklig tull för detta ändamål.

I detta yttrande instämde herrar *Anderson* i *Hasselbol*, *Liljeholm*, *Schödén* och *Arhusiander*.

Herr *Nordin* i *Hammerdal*: Jag är fullkomligt öfvertygad, att om herrarne i denna kammare i grund och botten liksom vi norrländingar kände det träldomslif, som dessa skogsarbetare föra, hvilka nu till största delen och nästan uteslutande använda detta amerikanska fläsk, så skulle herrarne icke hafva hjerta att fördyra denna deras föda med ända till 33 procent af varans värde. I denna vinter har priset varit cirka 60 öre per kg., och nu begäres en tullsats af 20 öre.

Det är ju rent af obegripligt, och jag skulle förundra mig öfver en sådan hänsynslöshet, om jag icke väl kände, att protektionisterna under dessa många års tullstrider hafva tränat sig i en viss obillighet, så att det för dem numera gått derhän, att de icke blott fordra, att arbetarne i norra Sverige till skydd för deras arbetare i det södra Sverige skola erlägga och villigt erlägga höga tullar, utan att till och med en talare framhållit detta såsom någonting rent af kristligt rätt. Dessa stackars arbetare

lefva hela vintern om i skogarne ett lif, som, om vi bland annat fästa oss vid deras bostäder, är allt annat än afundsvärdt. Det första, de hafva att göra på hösten å sin verksamhetsplats 3, 4, ja, stundom 6 à 7 mil från bebodda platser, är att föra upp en provisorisk koja, i hvilken de skola lefva under vintern. Till denna koja kunna de icke föra mjölk från landsbygden, ty den skulle frysa der, icke heller taga dit råsaltadt kött eller potatis. Det amerikanska fläsket är deremot särdeles lämpligt, just därför att det, som en talare förut påpekat, är torrsaltadt och till följd af sin beredningsmetod har den märkvärdiga egenskapen att kunna förvaras ända till 2 år efter införseln. Jag har sjelf importerat så mycket deraf, att jag väl känner dess beskaffenhet, och jag kan intyga, att det varit lika godt vid slutet af det andra året som vid början af det första. Det andra af deras lefnadsförmögenheter i denna provisoriska bostad, der de få lefva, är bröd, och det tredje är kaffe. Hvad vidkommer kaffe, torde det vara ett nödigt medel mot den öfverdrifvet stora qvantitet fettämne, som de förtära. Det amerikanska fläsket har fördelen framför det svenska först deruti, att det är torrsaltadt, och vidare tycka arbetarne, att det faller sig bättre i det afseendet, att det är benfritt, hvilket deremot det svenska icke är. Allt detta tillsammans gör, att de norrländska arbetarne anse sig ovilkorligen hänvisade till bruket af detta födoämne. Huruvida det då skulle vara naturligt, att de småländske arbetarne skulle beskatta de norrländske med ända till 33 öre på kronan för att sjelfva genom svinuppfödning få det något bättre, det begriper jag icke, och ännu mindre begriper jag, att ett sådant förfaringssätt skulle vara kristligt rätt. Jag tycker tvärtom, att det är samma okristlighet deri, som om jag, då jag lider af betryck i ekonomiskt afseende, skulle vädja till min granne att till hans egen skada af honom erhålla hvad jag behöfde, så att min ställning blefve lika god eller bättre än hans.

Herr Hazén sade, att dessa småbönder, torpare och arbetare hafva sträfvat för de öfriga lifsmedelstullarne, och därför vore de nu berättigade att få de 33 procent, hvarom här är fråga, till skydd för sitt fläsk. Jag kan icke begripa det berättigade i detta skäl. Hafva de småländske torparne, småbönderna och arbetarne hittills gått en oriktig väg i detta fall, så måste de hädanefter bättra sig, och den olycka, de dragit öfver sig sjelfva, ega de icke någon som belst rättighet att skjuta öfver på de norrländske arbetarne. Smäländingarne få resonera som så: Som vi hittills handlat oriktigt, så måste vi hädanefter gå i rätt riktning vid de politiska valen.

Jag kan icke finna, att det ligger någon reson i att alltjemt såväl i denna som andra tullfrågor hålla på, att det är så alldeles naturligt, att man är berättigad att få det eller det. Är det naturligt, att på detta sätt vi skola lemna först ett skydd,

Anj. tul'en å så ett annat, så ett tredje o. s. v., då måste det väl vara lika naturligt, att det lemnas oss skydd, men vi hafva ju ingenting att begära skydd för.

fläsk.
(Fort.)

Det har sagts af en talare, nemligen herr Behmer, att en af orsakerna, hvarför han kommer att rösta i öfverensstämmelse med utskottets utlåtande, är den, att han anser, det en sådan förhöjning i fläskprisen, som den föreslagna tullen, icke komme att drabba arbetarne, utan arbetsgifvarne. Ja, för den, som kan tro det, bör det verkligen vara en tillfredsställelse i fråga om det orättvisa i förfarandet för öfrigt. Men för mig är det alldeles omöjligt att tro det. Emedan jag lefver midt uppe ibland denna norrländska arbetarebefolkning och noga känner dess ställning, så är jag öfvertygad, att det blir arbetarne, som få betala denna förhöjning ända till sista öret.

En annan talare sade vidare, att han icke trodde, att denna fläsktull skulle höja varan så särdeles mycket. Jo, mine herrar, blir tullen 20 öre per kg., så höjes fläskpriset med precis 20 öre. Det kan jag våga allt på att det är sant, och jag har erfarenheten från föregående tullförändringar att åberopa. Jag har nemligen gjort affärer i denna vara under loppet af omkring 25 år och många gånger, i synnerhet då tullen var 20 öre, utbetalat tusentals kronor i tull för amerikanskt fläsk.

Allt, som nu blifvit anfördt från protektionisternas sida, är således grundadt dels på bristande kännedom om förhållandena och dels på en viss vana att vara orimlig, så snart det b'ir fråga om tullar.

Ty det karakteriserar jag såsom en orimlighet, att någon talar om *sitt* berättigande att skära remmar ur andras hud, och ej blott skära sådana, utan taga till dem rätt breda. Huru breda man vill ha dem, det föreskrifver man efter eget behag.

På grund af det anförda och med den kännedom jag har i saken, skulle jag helst vilja instämma i herr Thors motion, ty denna är i grund och botten den rigtigaste och rättvisaste, men då jag anser, att detta ej skulle gagna saken, utan tvärtom motverka, hvad vi — alla norrländingar åtminstone — önska, skall jag stanna vid att yrka bifall till reservationen.

Herr Erickson i Bjersby: Herr Nordins anförande i sak anser jag icke förtjena det ringaste bemötande. Endast med anledning af hans yttrande, att vi protektionister hafva tränat oss i obillighet och hänsynslöshet i fråga om tullar, vill jag framhålla, att, efter hans upplysning derom, att han i omkring 25 år, om jag hörde rätt, handlat med fläsk, och med kännedom om det sätt, hvarpå proviantförsäljning till de norrländske arbetarne bedrifves, det torde vara lätt att förstå, i hvilken sport han tränat sig.

Man har påstått, att de norrländske arbetarne ej kunna undvara det amerikanska fläsket. Att en stor del af detta fläsk användes mycket i Norrland, är en känd sak. Men hur var det möjligt för Norrlands arbetare att reda sig, *innan* import af amerikanskt fläsk egde rum? Jag förmodar, att det fans ett betydande antal skogsarbetare i Norrland redan före importens början. När det blir möjligt för oss att sända inhemsk vara till Norrland med lika liten kostnad som importen dit af amerikanskt fläsk medför, skola säkerligen de norrländske arbetarne lika gerna köpa det förra som det amerikanska. Största delen af dem, som ständigt benämnas »de norrländske arbetarne», äro dock från andra sydligare delar af landet, till och med från Småland. Och genom dessa arbetare, hvilka i hemtrakten ej kunna få arbete i följd af jordbrukets oerhörda betryck och därför måste söka sig arbetsförtjenst i Norrlands skogar, der de erhålla sysselsättning i den för arbetsgifvarne i hög grad inkomstbringande skogsafverkningsrörelsen, få vi något så när reda på de norrländska förhållandena och kännedom om, att alldeles ingen nöd råder bland »de norrländske arbetarne». Äfven öfver hufvud taget är, såsom vi alla känna, Norrland i ekonomiskt afseende lyckligare än någonsin Småland och flera andra sydliga trakter af vårt land. Skulle för öfrigt genom förhöjningen af fläsktullen denna vara i Norrland stiga något i pris, kommer det att bero på, att varan der uteslutande är en handelsvara, hvars pris ingalunda är beroende på beloppet af importtullen derå, utan på den vinst, som säljaren, det må nu vara ett trävarubolag eller enskild person, behagade beräkna sig till godo.

Då man här talade om klitullen, yttrade jag ej ett enda ord i frågan, oaktadt jag väckt motion om en liten tullsats af 30 öre per 100 kilogram kli. Jag ville ej göra det därför, att de fleste talare, som då yttrade sig, bland såväl frihandlare som protektionister, förklarade, att de ej ville ha klitull, som dock endast afsåg att förekomma falsarier, för att ej skada mejerihandteringen, hvilken kämpade med stora svårigheter. Jag antog, att vänskapen från frihandlarnes sida skulle räcka åtminstone tills vi kommit öfver fläsktullen, ty det kan ej bestridas, att fläskproduktionen mycket nära sammanhänger med mejerihandteringen. Men jag bedrog mig. Från frihandelssidan, som motsatte sig klitullen, arbetas nu lika energiskt mot höjning af tullen på fläsk, ehuru mejerihandteringen mycket mer beror på en tillräcklig *fläsktull* än på vare sig några öres tull å eller tullfrihet för *kli*.

Man skulle, säger man, icke begära högre tull å fläsk än 10 öre per kg., för att icke riskera, att man snart ej fick någon tull alls. En alltför hög tullsats å denna vara skulle nemligen inom kort frammana yrkanden på dess afskaffande. Jag erinrar härvid om hvad jag sistlidne lördag yttrade vid behandlingen af

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

*Ang. tullen å frågan om tull å omalen och malen spanmål beträffande enahanda slags invändning, som då framställes. År 1888, då spanmålstullen sattes till blott 2 kr. 50 öre per 100 kg., bestämdes fläsktullen till 20 öre för hvarje kg. År 1892, då sänkning af spanmålstullen egde rum, fick fläsktullen göra spanmålstullen sällskap. Var det vid sistnämnda tid någon enda, som vann något på sänkningen af spanmålstullarne? Nej, så vidt jag vet, ingen enda, utom möjligen importörerna! Ty visserligen voro spanmålspisen då höga, och det var af denna anledning som sänkningen skedde; men äfven om tullarne hade borttagits helt och hållet, skulle prisen hållit sig lika höga, ända tills ryska exportförbudet upphäfts. Det var nemligen *detta* exportförbud, som var orsaken till det höga priset. Då det ifrågasattes att höja spanmålstullarne till belopp, som betydligt öfverstege 1888 års tullsatser derå, torde konsekvensen fordra, för att nu ej tala om det verkliga behovet deraf, att tullen å fläsk åtminstone höjes till samma belopp, som bestämdes år 1888, eller 20 öre per kg. Ingen må undra på, att jag begärt ordet i denna fråga, som eger ett stort intresse för landet i allmänhet och synnerligen för Småland, der allmän önskan råder om höjning af äfven denna tull.*

Jag anser öfverflödigt att orda om skälen, hvarför denna tull behöfves, ty derom är redan tillräckligt taladt. Det skulle för öfrigt ej tjena till något, då verkliga skäl här synas sakna all betydelse.

Jag anhåller emellertid att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herrar *Anderson* i Tenhult och *Bengtsson* i Häradsköp instämde häruti.

Herr Fjällbäck: Den siste talaren gjorde den anmärkningen, att de norrländske arbetarne kunna reda sig utan amerikanskt fläsk. Men detta påstående torde ha gällt på den tiden, då dessa arbetare ej behöfde vistas så långt från bebodda trakter, som nu är förhållandet; det torde ha varit på den tiden, då skogarne ej voro nedhuggna efter kusterna och floddalarna, utan ännu stodo i liflig förbindelse med kusten.

Han anförde vidare, att det just är smålänningar, som äro skogsarbetare. Då synes det mig, som om smålänningarne på det sättet få skylla sig sjelfva, då de ej ens kunna tillfredsställa sina egna landsmän med sin vara, utan dessa sluta upp med sina gamla lefnadsvanor och antaga andra, då de lemnat hembygden och kommit upp till Norrland. Naturligtvis beror detta på, att förhållandena i Norrland äro annorlunda än i Småland; detta är alldeles obestridligt.

Herr Petersson i Runtorp påstod, att man måste hjälpa hvarandra med tullar. Ja, kunde man verkligen hjälpa småfolket

— småländingar inbegripua — med denna tull, skulle jag vara frestad att vara med derpå. Men huru tillämpar herr Petersson och öfriga tullvänner detta råd att hjälpa hvarandra? Jo, det hördes för några dagar sedau, då han yrkade tull på cement, hvilken arbetarne skulle få såsom ersättning för de fördrade lefnadskostnaderna. Vidare yrkades från en ledamot af bevillningsutskottet, som har sin plats på skånebänken och i detta utskott är insatt af det förenade landtmannapartiet, att de norrlandske arbetarne skulle såsom ersättning för den nyligen skedda förhöjningen af spanmålstullarne få tull på — tjära af trä. Det synes mig verkligen, som om detta vore en ganska tvifvelaktig ersättning för de förhöjda prisen å spanmål och fläsk.

Det kommer för öfrigt enligt min tanke att gå på samma sätt med verkningarna af fläsktullen som med tullen på smör. Det var ju, såsom herrarne minnas, meningen med denna tull-sats, att den skulle höja smörpriset. Huru gick det dock härmed? Jo, det gick så, att numera finnes ej något, som man så mycket klagat öfver som låga smörpris, hvadan tullen tydligen ej haft den verkan, som man dermed afsett.

Och när man ej lyckades förbjuda margarintillverkningen, därför att Riksdagens beslut i denna fråga af regeringen kasserades, ansåg man det vara helt naturligt att — då färgen å vårt svenska natursmör är *gul* — bestämma färgen å margarin till *blå*. På detta sätt söker man hjälpa hvarandra hela vägen igenom.

Nu säger man, att det skulle förhjelpa oss till ökad utförsel af fläsk, i fall vi höjde tullen å det amerikanska fläsket. Detta torde dock vara den mest obegripliga sats, som jag någonsin sett i tryck återgifven: nemligen att det skulle kunna öka *exporten*, om vi genom högre tull minskade *importen*. Förutsättningarna för att detta skulle vara sant skulle vara, att priset skulle bli så högt, att konsumtionen af fläsk minskades. Jag kan ej annorlunda förklara, huru importsiffrorna på amerikanskt fläsk kunnat vexla på sätt de gjort.

Vi se, att under de år, när tullen var 20 öre per kg. — d. v. s. lika hög som nu är föreslaget — uppgick införseln år 1890 till nära 9 millioner kg. och 1891 till öfver 6 millioner; den uppgick 1892, då tullen nedsattes, ehuru tillämpningen af denna nedsättning först inträdde i början af år 1893, till öfver 7 millioner kg., men deremot år 1893, då tullen var sänkt från 20 till 10 öre per kg., sjönk importen och uppgick blott till 3½ millioner kg., för att återigen — såsom vi se af statistiken — stiga år 1894. Detta torde således visa, att en högre tull icke varit i stånd att reglera export och import, som väl lära följa helt andra lagar. Se vi åter på utförseln, som ju skulle ökas genom högre tull, visar sig, att förhållandet är motsatt: exporten har nemligen *ökats*, sedan tullen nedsattes. År 1890 uppgick den nemligen till 6 millioner kg., år 1891 var den nära 5 milli-

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Ang. tullen å oner kg., år 1892 något öfver 6 $\frac{1}{2}$ millioner, men år 1893, då fläsk. tullen minskades till 10 öre, uppgick den fortfarande till öfver 6 $\frac{1}{2}$ millioner kg., för att år 1894 stiga till öfver 8 millioner. Detta visar således, att export och import vexla, utan att denna vexling kan regleras genom tullar.

(Forts.)

Det har sagts, att denna tull blifvit föreslagen för att hjälpa de små jordbrukarne. För ett par månader sedan träffade jag i min hembygd ett antal sådana små jordbrukare, och äfven de hade samma uppfattning som talaren på smålandsbänken, nemligen att 20 öre vore den tull, som vore lämplig. Spanmåls-tullarne åter vore för dem likgiltiga, men fläsktullen skulle de gerna vilja hafva ökad. Men jag hade händelsevis med mig ett sammandrag af Sveriges officiella statistik och visade med detta i hand, att exporten år 1893 var nära dubbelt så stor som importen. Och då hade dessa småbönder så mycket förstånd, att de svarade: ja, hvad tjenar det väl till att lägga tull på en vara, hvaraf det exporteras mer än det importeras, resultatet skulle blifva detsamma som med hafretullen. Det gläder mig, att detta sunda resonnement spridt sig till åtminstone en af representanterne på elfsborgsbänken, så att han yrkat bifall till reservanternas förslag. Jag ber också att på de små hemmansegarnes, torparnes och statkarlarnes vägnar få tacka honom för det rigtige resonnement, han då förde.

För min del yrkar jag bifall till herr Thors motion, äfven med risk att förlora i en gemensam votering, ty jag är alldeles viss om, att denna tull, i fall den skulle segra, icke skulle komma att blifva särdeles gammal.

Herr Jansson i Krakerud: Det har blifvit sagdt, att dessa långa diskussioner, som här föras öfver ämnen, som många gånger behandlats af Riksdagen, skulle vara onödiga. Jag vill då för min del säga, att man icke bör hysa en dylik åsigt, då det är fråga om den sak, som nu är före, ty denna diskussion har verkligen, såvidt jag förstår, utredt denna fråga ytterligare, så att det synes mig tydligt, att vi skola slippa ifrån denna fläsktull ett kommande år. Det förefaller mig, som om man kommit öfverens om för det första, att icke de större jordbrukarne hafva någon nytta af den föreslagna höjningen af denna tull. Motionärerna hafva också här inskränkt sig till att påstå, att det i synnerhet vore de mindre hemmansegarne, torparne och statkarlarne i Småland, som behöfde denna tullförhöjning. För min del tror jag, vi kunna komma öfverens med motionärerna om detta, såvidt man vill se frågan från reel synpunkt eller sådan som den i verkligheten ställer sig. Då man talar om nödvändigheten af detta skydd, gör man sig emellertid skyldig till ett misstag, som äfven herr Nils Petersson i Runtorp lät komma sig till last, då han påstod, att tullen på fläsk icke vore någon särskild skatt på

Norrland, ty norrländingarne hafva fått denna skatt ersatt i *Ang. tullen å fläsk!*
 dubbelt mått derigenom, att de fått jernväg dit upp. Jag vill
 nemligen fästa hans och de öfriges uppmärksamhet derpå, att de,
 som hafva fördel af denna jernväg, hafva icke något synnerligt
 obehag af fläsktullen. Nej, det är en helt annan del af befolk-
 ningen, som drabbas af detta obehag. Och hvilka äro de, frågar
 man mig måhända. Jo, det är just sönerna till dessa småländingar,
 som lägga an på svinafvel. Ty så länge smålandspojkarne äro
 så små, att de icke kunna lemna hemmet, hafva de nog fördel
 af en fläsktull, men när de blifva stora och kunna resa till Norr-
 land, då måste de betala till de hemmavarande anförvandterna,
 för att dessa skola kunna föda upp svin i Småland. Detta synes
 mig vara att lägga skatt på sig sjelf. Samma är förhållandet
 med vermländingarne. Man skall därför icke säga, att det endast
 är de norrländska arbetarne, som hafva olägenhet af denna skatt,
 utan det är just småländingarne och vermländingarne, som drabbas
 af den; de få betala tullen till sina hemmavarande fäder och
 bröder. Men kan det vara lämpligt att på detta sätt suga ut
 sonen eller brodern, när han fått arbetskraft och kommit ut, och
 då han eljest skulle kunna lägga i hop ett litet kapital, hvarmed
 han sedan skulle kunna vända åter till fädernehemmet? Är det
 rim och reson i att föräldrarna genom sina ombud här vilja lägga
 en sådan tilläggsbevillning på sina söner i Norrland? För min
 del kan jag icke inse detta.

Jag anser sålunda, att om herrarne ännu en gång vilja
 komma med en dylik motion, borde herrarne hemställa om en
 skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en utredning om,
 hvilka personer i Norrland drabbas af en fläsktull samt under
 hvilka förhållanden dessa lefva, äfvensom om hvilka och huru
 många personer i Småland äro att hänföra till de mindre jord-
 brukarne samt huru de lefva. Ty då skulle herrarne säkerligen
 finna, att det är de småländska arbetarnes egna barn, som genom
 en fläsktull blifva beskattade. Och får man väl detta utredt,
 skall man icke längre behöfva upptaga Riksdagens tid med frågan
 om höjning af tullen på fläsk.

För närvarande inskränker jag mig till att yrka bifall till
 reservanternas förslag.

Herr Sjöberg: På de skäl, som finnas anförda såväl i
 utskottets betänkande som i min motion, skall jag tillåta mig att
 yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Broström: Redan år 1890 tillät jag mig i denna
 kammare väcka en motion om afskaffande af tullen på fläsk.
 Jag vill därför nu endast tillkännagifva, att jag fortfarande in-
 tager samma ståndpunkt i afseende å denna fråga, som jag förut

Ang. tullen å gjort, och jag kommer sålunda att rösta för bifall till det af herr
 fläsk. Thor nyss framställda yrkandet.
 (Forta.)

Herr Olsson i Mårdäng: Jag har redan förut tillkännagifvit min ställning till tullfrågan i allmänhet samt dervid omnämmt, att jag anser det omöjligt att ställa ett tullskydd så, att icke den ena samhällsklassen beredes fördelar på de andra samhällsklassernas bekostnad. I bevillningsutskottets nu föreliggande betänkande heter det å sidan 26 bland annat följande: »en sådan åtgärd» — nemligen att höja fläsktullen — »skulle mångenstädes inom landet gagna sådana lager af landsbygdens befolkning, hvilka icke idka jordbruk i egentlig mening och således icke draga någon väsentlig nytta af spanmålstullarne». Jag fäster mig nu icke så mycket vid hvad bevillningsutskottet här sagt, utan mera vid hvad det icke sagt. Utskottet säger, att den föreslagna förhöjningen skulle lända jordbrukare till gagn *mångenstädes*, men det säger icke *allestädes* i vårt land. Detta synes mig temligen tydligt visa, att utskottet sjelft insett, att denna förhöjning icke ens skall gagna alla inom den jordbrukande samhällsklassen i landet, och jag dessutom håller före, att denna tullförhöjning, äfven om den skulle gagna *några* mindre jordbrukare, dock, enligt min åsigt, skulle skada de icke-jordbrukande klasserna af landets befolkning, är detta för mig alldeles tillräckligt skäl för att protestera mot tullförhöjningen. I likhet med andra talare får jag dock för närvarande nöja mig med att yrka bifall till reservantens förslag.

Herr Johansson i Strömsberg: Ehuru jag i afseende å fläsktullen motionerat om ett högre belopp, är utskottet nu kommit till, vill jag dock rösta för utskottets forslag.

Jag vill derjemte säga några ord emot herr Alsterlund, som nämnde, att det skulle vara nyttigt för oss, som motionerat i denna fråga, att vistas några år der uppe i Norrland och se, huru de norrländska arbetarne hafva det. Ja, jag tror nog, att vi skulle kunna inhemta många goda lärdomar der uppe, men jag vill äfven säga herr Alsterlund, att jag tror, att det skulle vara nyttigt för honom och för det sällskap, som af en talare nyss benämndes »hedningar», att komma ned och se, huru vi i Smålands bygder hafva det, i synnerhet i de trakter der man lefver på svinafvel.

I hafven talat om de norrländska arbetarne, och jag erkänner gerna, att många norrländingar äro arbetare, men så är också förhållandet i Småland, och många, många af dessa Smålands arbetare lefva under så bekymmersamma omständigheter, att kanske en hel del af de norrländska skogsarbetarne har det mycket bättre.

Herr Olsson i Sörnäs: Ehuru jag helst sett, att herr *Ang. tullen å fläsk.* Thors motion kunnat bifallas, har jag dock efter moget öfvervägande biträdt reservanternas hemställan, såsom af betänkanudet synes, och jag anser mig därför äfven nu böra yrka bifall dertill. Jag gör detta så mycket hellre som jag tyckt mig finna, att man i dag vill göra likadant som i lördags, då spanmåls-tullarne voro före. Man ville nemligen då, att denna kammare skulle fatta beslut om rent afslag på dessa tullar, och så synes man äfven vilja i afseende å fläsktullen. Jag tror dock, att det då kommer att gå så, att vi få den af utskottet föreslagna tullen af 20 öre per kilogram i gemensam votering, emedan det är mycket antagligt, att, om Andra Kammaren stryker denna tullsats, inom Första Kammaren många af dess ledamöter, af hvilka dock 53 röstade för reservationen, komme att öfvergå och vid den gemensamma voteringen rösta för utskottets förslag. För att förekomma, att vi derigenom få en tullsats af 20 öre, tror jag det vore klokast, om denna kammare antoge reservanternas förslag, till hvilket jag, såsom sagdt, yrkar bifall.

Herr Fredholm från Stockholm: Jag tror icke jag miss-tager mig, om jag säger, att i fall denna kammare beslutar tull-frihet på fläsk, kommer i den gemensamma omröstningen att åsättas en fläsktull af 20 öre per kilogram. Men om deremot denna kammare behåller status quo, kommer detta säkerligen att jemväl blifva Riksdagens beslut. Det är med anledning deraf jag vill rigta ett par ord till dem af kammarens ledamöter, hvilka ämna rösta för tullfrihet å fläsk, oaktadt de inse, att ett sådant förfarande kan medföra faran af att vi få den högre tullsatsen. Om de trösta sig med att orimligheten af denna höga tullsats derigenom skall blifva så mycket mera uppenbar, vill jag dock fästa deras uppmärksamhet på, att den bevisning, som de på detta sätt vilja åstadkomma, kommer att medföra en ökad utgift för Norrlands skogsarbetare af öfver en half million kronor om året. Är man angelägen om tullfrihet å fläsk, därför att man verkligen ömmar för dessa arbetare, då kan jag icke förstå, huru man kan vilja ställa så till, att man ådrager dem en så högst betydligt ökad tullbeskattning som den, jag nyss nämnde — och detta endast för att få tillfälle att ådagalägga, hvad som redan förut är tydligt och klart, nemligen att fläsktullen är orimlig.

För min del kommer jag att rösta för bifall till reservan-ternas förslag.

Häruti instämde herr *Jansson* i Taberg.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr vice talmannen, hvilken emellertid öfvertagit ledningen af kammarens förhand-lingar, gaf enligt de gjorda yrkandena, propositioner: 1:o) på bifall

Ang. tullen å fläsk.
(Forts.) till utskottets hemställan; 2:o) på afslag å nämnda hemställan och bifall i stället till den af herr J. Johansson i Noraskog m. fl. i ämnet afgifna reservationen; 3:o) på bifall till herr Thors m. fl. ifrågavarande motion; och fann herr vice talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till förenämnda reservation. Votering blef likväl begärd och företogs, sedan till kontraproposition antagits bifall till utskottets hemställan, enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som, med afslag å hvad bevillningsutskottet hemställt i punkt 11 af utlåtandet n:o 2, bifaller den af herr J. Johansson i Noraskog m. fl. vid denna punkt afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets hemställan.

Sammanräkningen af rösterna visade 125 ja mot 66 nej; hvadan kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit reservationen.

Ang. tullfri införsel af fläsk öfver Funäsdalen. I *punkten 12* hemställde utskottet, att herr *Norbergs* ofvanomförmälda motion, i hvad densamma afsåge artikeln fläsk, icke måtte bifallas.

Reservation emot denna utskottets hemställan hade anmälts

af herrar *Fredholm* från Stockholm, *Olsson* i Sörnäs, *Bokström*, *Bromée* och *Hahn*, hvilka hemställt, att motionen jemväl i denna del måtte bifallas.

Efter föredragning af punkten anförde

herr *Norberg*: På grund af hvad jag anförde, då punkten 1 behandlades i dag, skall jag be att nu få yrka bifall till hvad herr *Fredholm* m. fl. i sin reservation hafva anført.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Herr *John Olsson*: I enlighet med det beslut, som kammaren för en stund sedan fattade i fråga om spanmål och mjöl, föreställer jag mig, att konsekvensen fordrar, att kammaren nu också beslutar bifall till reservationen i fråga om fläsk, och jag

ber således att få förena mig med herr Norberg i hans yrkande om bifall till reservationen.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan biföll kammaren reservationen.

Punkterna 13—16.

Biföllos.

§ 5.

För motions afgifvande hade sig anmält herr *A. V. Ljungman*, hvilken nu aflemnade en motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om visst tillägg till § 30 i ordningsstadgan, § 50 i byggnadsstadgan och § 20 i brandstadgan för rikets städer samt § 26 i helsovårdsstadgan för riket.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 169, bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>K. E. Holmgren</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 13 dennes,
herr <i>F. Åkerblom</i>	12 » » » 15 »
herr <i>C. G. A. Bergendahl</i>	4 » » » 12 »

§ 7.

Justerades ett protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,14 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.
